

ISSN 3079-3394

ISSN online 3079-3513

ALMATY
TECHNOLOGICAL
UNIVERSITY

ATU ALMATY TEHNOLOGI

ATU Design Science

№1, 2026

ATU DESIGN SCIENCE

Басылым 1 (6)

ATU DESIGN SCIENCE

Выпуск 1 (6)

ATU DESIGN SCIENCE

Issue 1 (6)

ATU Design Science

2024 жылдан бастап шығарылады

№1 (6) 2026

МЕНШІК ИЕСІ:

АҚ «Алматы технологиялық университеті»

РЕДАКТОРЛЫҚ АЛҚА:

Құлажанов Т.Қ. – Бас редактор, техника ғылымдарының докторы, Ұлттық Ғылым академиясының академигі, Алматы технологиялық университетінің ректоры Алматы, Қазақстан

Сарттарова Лаззат Тұрғынбекқызы – техника ғылымдарының кандидаты, Дизайн, тоқыма және тігін технологиялары факультетінің деканы, Алматы технологиялық университеті, Алматы, Қазақстан

Амандықова Дина Әбілмәжинқызы – сәулет ғылымдарының кандидаты, ХОК доценті, Дизайн факультетінің ғылыми профессоры, Алматы, Қазақстан

Нұркушева Ләззат Төлеуқызы – сәулет ғылымдарының докторы, ХОК доценті, Дизайн факультетінің ғылыми профессоры, Алматы, Қазақстан

Айнура Буудайковна – техника ғылымдарының кандидаты, И.Раззаков атындағы Қырғыз мемлекеттік техникалық университетінің доценті, ХПИ кафедрасының меңгерушісі, Бішкек, Қырғызстан

Вахидова Умида Абдухашимовна – PhD, Ташкент тоқыма және жеңіл өнеркәсіп институтының доценті, «Костюм дизайны» кафедрасының меңгерушісі, Ташкент, Өзбекстан

Махмұходова Гүлжамал Иманқұлқызы – техника ғылымдарының кандидаты, академик А.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университетінің доценті, Шымкент, Қазақстан

Харун Дилер – PhD, Афьон Кожатепе университеті, бейнелеу өнері факультеті, ішкі сәулет және қоршаған ортаны жобалау бөлімінің доценті, Афёнкарахи-сар, Түркия

Мехмет Асар – PhD, Мугла Ситки Кочман университеті, технология факультеті, Мугла, Түркия

Ташкулова Шарипа Баратбаевна – философия ғылымдарының кандидаты, Қырғыз-Өзбек халықаралық университетінің доценті, аспирантура бөлімінің меңгерушісі, Ош, Қырғызстан

Толга Кушкун – PhD, Мугла Ситки Кочман университеті, технология факультеті, Мугла, Түркия

Эзиева Мариям Мұхтарқызы – доцент, PhD, Ақдениз университетінің профессоры, Анталия, Түркия

Эммануэль А. Эсса – PhD CEng, Тұрақты энергия, қоршаған орта және инженерия кафедрасының төрағасы, Тұрақты технологиялар кафедрасының доценті, бағдарлама директоры, Ішкі орта (built environment) саласындағы ғылым магистрі, Built environment мектебі, Ридинг университеті, Ридинг, Ұлыбритания

РЕДАКЦИЯ ӨКІЛДЕРІ:

Жанаева Алтынай – ғылыми жұмысты ұйымдастыру бөлімінің бастығы, жауапты редактор, Алматы технологиялық университеті, Алматы, Қазақстан

Абилкалова Камиля Қайратқызы – PhD, Алматы технологиялық университетінің доцент м.а., Қазақстан дизайнерлер одағының мүшесі, Алматы, Қазақстан

Шығарылымға жауапты – Ж.М. Тусупова
Компьютерлік беттеуші – Ұ.А. Абдукарим

Алматы технологиялық университетінің Ғылыми – техникалық кеңесі шешімімен басылымға шығарылады.

Жылына 4 рет шығарылады

Журнал байланыс және ақпарат Министрлігінің ақпарат және мұрағат Комитетінде тіркелген.

Тіркелу туралы куәлік:

№KZ56VPY00100289 берілген күні **03.09.2024ж.**

Басылымның тілдері: қазақ, орыс, ағылшын

Негізгі тақырыптық бағыты: сән дизайны, сәулеттік орта, графикалық және өнеркәсіптік дизайн саласындағы ғылыми зерттеулердің нәтижелерін қамту

Редакцияның мекен-жайы:

050012, Алматы қаласы, Төле би көшесі, 100
Тел.: 8(727) 2935319 (ішкі 145,208)

Факс: 8(727)2924758

E-mail: oonr@atu.edu.kz

Сайт адресі: <https://journal.atu.kz/index.php/vestnik-atu>

Баспа мекен-жайы:

050012, Алматы қаласы, Төле би көшесі, 100
Тел.: 8(727)2935287, 2935289

Факс: 8(727)2935292

E-mail: rector@atu.kz

Журнал ашық түрде АТУ сайтында пайдалануға берілді

<https://journal.atu.kz>

© Алматы технологиялық университеті, 2026

ATU Design Science

Издается с 2024 г.

№1 (6) 2026

СОБСТВЕННИК:

АО «Алматинский технологический университет»

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Кулажанов Т.К. – главный редактор, д.т.н., академик НАН РК, ректор Алматинского технологического университета,

главный редактор, Алматы, Казахстан

Сарттарова Лаззат Тургунбековна – кандидат технических наук, АО «Алматинский технологический университет», декан факультета дизайна, технологический текстиля и одежды, Алматы, Казахстан

Амандыкова Дина Абильмажиновна – кандидат архитектуры, ассоциированный профессор МОК, профессор-исследователь факультета дизайна, Алматы, Казахстан

Нуркушева Ляззат Тулеувна – доктор архитектуры, ассоциированный профессор МОК, профессор-исследователь факультета дизайна, Алматы, Казахстан

Джолдошова Айнура Буудайыковна – кандидат технических наук, доцент Кыргызского государственного технического университета им. И. Раззакова, заведующая кафедрой ХПИ, Бишкек, Кыргызстан

Вахидова Умида Абдухашимовна - PhD, доцент Ташкентского института текстильной и легкой промышленности, заведующая кафедрой «Дизайн костюма», Ташкент, Узбекистан

Махмуходова Гулжамал Иманкуловна – кандидат технических наук, доцент Университета дружбы народов имени академика А.Куатбекова, доцент, Шымкент, Казахстан

Харун Дилер – PhD, ассоциированный профессор, Университет Афьон Коджатеппе, Факультет "Изящных искусств", отдел внутренней архитектуры и экологического дизайна, Афьонкарахисар, Турция

Мехмет Асар – PhD Университет Мугла Сытки Кочман, Технологический факультет, Мугла, Турция

Ташкулова Шарипа Баратбаевна – кандидат философских наук, доцент Кыргызско-Узбекского Международного университета, заведующая отделом аспирантуры, Ош, Кыргызстан

Толга Кушкун – PhD Университет Мугла Сытки Кочман, Технологический факультет, Мугла, Турция

Езиева Мариям Мухтаровна – ассоциированный профессор, PhD, профессор Akdeniz University, Анталья, Турция

Эммануэль А. Эсса – PhD CEng, заведующий кафедрой устойчивой энергетики, экологии и инженерии, доцент кафедры устойчивых технологий, директор программы, магистр наук в области устойчивой встроенной среды (Built Environment), Школа встроенной среды, Университет Рединга, Рединг, Великобритания

ПРЕДСТАВИТЕЛИ РЕДАКЦИИ:

Жанаева Алтынай Бактыкерейкызы – начальник отдела организации научной работы Алматинского технологического университета, ответственный редактор, Алматы, Казахстан

Абилкалова Камиля Кайратовна – PhD, и.о. асс. профессора, Алматинский технологический университет, член Казахстанского союза дизайнеров, Алматы, Казахстан

Ответственный за выпуск – Ж.М. Тусупова
Компьютерная верстка – У.А. Абдукарим

Печатается по решению Научно-технического совета Алматинского технологического университета.

Выходит 4 раза в год

Журнал зарегистрирован в Комитете информации и архивов Министерства связи и информации Республики Казахстан.

Свидетельство о регистрации:
№KZ56VPY00100289 от 03.09.2024г.

Языки публикации: казахский, русский, английский

Основная тематическая направленность: освещение результатов научных исследований в области дизайна моды, архитектурной среды, графического и промышленного дизайна

Адрес редакции:
050012, г.Алматы, ул.Толе би, 100
Тел.: 8(727) 2935319 (вн.145, 208)
Факс: 8(727) 2924758
E-mail: oonr@atu.edu.kz
Адрес сайта: <https://journal.atu.kz>

Адрес издателя:
050012, г.Алматы, ул.Толе би, 100
Тел.: 8(727)2935287, 2935289
Факс: 8(727)2935292
E-mail: rector@atu.kz

Журнал представлен в открытом доступе на сайте:
<https://journal.atu.kz>

© Алматинский технологический университет, 2026

ATU Design Science

Published since 2024

№1 (6) 2026

THE OWNER:

«Almaty Technological University» JSC

EDITORIAL BOARD:

Kulazhanov T. – Editor-in-Chief, Doctor of Technical Sciences, Academician of the National Academy of Sciences, Rector of Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan

Sarttarova Lazzat Turgunbekovna – Candidate of Technical Sciences, Dean of the Faculty of Design, Textile and Clothing Technologies, Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan

Amandykova Dina Abilmazhinovna – Candidate of Architecture, Associate Professor of the International Educational Corporation, Research Professor of the Faculty of Design, Almaty, Kazakhstan

Nurkusheva Lyazzat Tuleuvna – Doctor of Architecture, Associate Professor of the International Educational Corporation, Research Professor of the Faculty of Design, Almaty, Kazakhstan

Dzholdoshova Ainura Buudaiykovna – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Kyrgyz State Technical University named after I. Razzakov, Head of the Department of Artistic Product Design, Bishkek, Kyrgyzstan

Vakhidova Umida Abdukhashimovna – PhD, Associate Professor, Tashkent Institute of Textile and Light Industry, Head of the Costume Design Department, Tashkent, Uzbekistan

Makhmukhodova Gulzhamal Imankulovna – Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov, Associate Professor, Shymkent, Kazakhstan

Harun Diler – PhD, Associate Professor, Afyon Kocatepe University, Faculty of Fine Arts, Department of Interior Architecture and Environmental Design, Afyonkarahisar, Turkey

Mehmet Asar – PhD, Mugla Sitki Kocman University, Faculty of Technology, Mugla, Turkey

Tashkulova Sharipa Baratbaevna – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Kyrgyz-Uzbek International University, Head of the Postgraduate Department, Osh, Kyrgyzstan

Tolga Kushkun – PhD, Mugla Sitki Kocman University, Faculty of Technology, Mugla, Turkey

Ezieva Mariyam Mukhtarovna – Associate Professor, PhD, Professor Akdeniz University, Antalya, Turkey

Emmanuel Essah – PhD CEng, Head of Sustainable Energy, Environment and Engineering, Associate professor in Sustainable Technologies, Programme Director, MSc in DM of Sustainable Built Environments, School of The Built Environment, University of Reading, Reading, UK

REPRESENTATIVES OF THE EDITORIAL BOARD:

Zhanayeva Alтынay – Executive Editor, Head of the Department of Scientific Work Organization, Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan;

Abilkalamova Kamilya Kairatovna – PhD, Acting Associate Professor, Almaty Technological University, member of the Kazakhstan Union of Designers, Almaty, Kazakhstan.

Responsible for issue – Zh.M. Tusupova
Computer Imposition – U.A. Abdugarim

Printed according to the Resolution of the Scientific and Technical Council of Almaty Technological University

Publication frequency: 4 issues per year

The Journal's ID is registered by the Information and Archives Committee of the Ministry of Communication and Information of the Republic of Kazakhstan

Registration certificate:

№KZ56VPY00100289 from 03.09.2024

Publication languages: Kazakh, Russian, English

The Scope of the Journal: highlighting the results of scientific research in the field of fashion design, architectural environment, graphic and industrial design

Editorial address:

050012, Almaty city, 100, Tole bi str.
Tel.: 8(727) 2935319 (ext. 145,208)
Fax: 8(727)2924758
E-mail: oonr@atu.edu.kz
Web-site: <https://journal.atu.kz>

Address of the Publisher:

050012, Almaty city, 100, Tole bi str.
Tel.: 8(727)2935287, 2935289
Fax: 8(727)2935292
E-mail: rector@atu.kz

The Journal is available on-line:
<https://journal.atu.kz>

© Almaty Technological University, 2026

АРАЛАС ФАКТУРАЛЫ МАТЕРИАЛДАРДЫ ҚОЛДАНА ОТЫРЫП ҚЫЗДАРҒА АРНАЛҒАН КЭЖУАЛ СТИЛЬДЕГІ КІІМ ТОПТАМАСЫН ЖОБАЛАУ

А.К. АБДИКАЕВА* , А.С. АБИШОВА , Н.Қ. ҚУАНЫШОВА

(Алматы технологиялық университеті, Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы қ., Төле би көш., 100)

Автор-корреспонденттің электрондық поштасы: aigulabdi9@gmail.com*

Бұл мақалада әр түрлі фактуралы маталарды біріктіру арқылы қыздарға арналған кэжуал стильдегі киім жиынтығын жобалау мәселесі қарастырылады. Зерттеудің негізгі мақсаты – үш жіпті трикотаж, барқыт және зығыр сияқты материалдарды үйлестіре пайдалану арқылы киім топтамасының эстетикалық, функционалдық және эргономикалық қасиеттерін арттыру, сондай-ақ оны көркем принтпен безендіру арқылы дизайнның көркемдік мәнін күшейту болып табылады. Жобалау процесінде шығармашылық көз ретінде Қазақстанның халық суретшісі Әбілхан Қастеевтің «Түріксіб» картинасы таңдалды, себебі оның мазмұны индустрияландыру, қозғалыс, прогресс және ұлттық мәдени элементтерді бейнелей отырып, топтаманың идеялық негізін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Зерттеу барысында компьютерлік графика құралдары (Corel Draw) және автоматтандырылған конструкциялық бағдарламалар (Grafis) қолданылып, киім эскиздері мен конструкциялық шешімдері әзірленді. Материалдардың үйлесімділігі, түстік шешімдер және текстуралық комбинациялар талданып, бұйымдардың сәндік, функционалдық және киюге қолайлылық сипаттары бағаланды. Зерттеу нәтижелері аралас фактуралы материалдарды қолдану кэжуал стильдегі киімдерді жобалау әдістемесін жетілдіруге және олардың нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік беретінін көрсетті, осы зерттеу жұмысының нәтижелері сән индустриясы, дизайн және материалтану бағыттарында ғылыми әрі тәжірибелік маңызға ие.

Негізгі сөздер: кэжуал стиль, киім жиынтығы, аралас фактуралы материалдар, графикалық эскиз, «Түріксіб» картинасы, компьютерлік жобалау.

ПРОЕКТИРОВАНИЕ КОЛЛЕКЦИИ ОДЕЖДЫ В СТИЛЕ КЭЖУАЛ ДЛЯ ДЕВУШЕК С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МАТЕРИАЛОВ РАЗЛИЧНОЙ ФАКТУРЫ

А.К. АБДИКАЕВА*, А.С. АБИШОВА, Н.К. ҚУАНЫШОВА

(Алматынський технологический университет, Республика Казахстан,
050012, г. Алматы, ул. Төле би, 100)

Электронная почта автора-корреспондента: aigulabdi9@gmail.com*

В статье рассматриваются вопросы проектирования коллекции одежды в стиле кэжуал для девушек с использованием материалов различной фактуры. Целью исследования является повышение эстетических, функциональных и эргономических свойств одежды за счёт гармоничного сочетания трёхниточного трикотажа, бархата и льна, а также усиление художественной выразительности изделий посредством применения декоративного принта. В качестве источника творческого вдохновения в процессе проектирования была выбрана картина народного художника Казахстана Абылхана Кастеева «Турксіб», отражающая идеи индустриализации, движения, прогресса и элементы национальной культуры, что позволило сформировать целостную концепцию коллекции. В исследовании использовались средства компьютерной графики Corel Draw и автоматизированные программы конструирования Grafis, с помощью которых были разработаны эскизы и конструктивные решения моделей. Проведён анализ сочетаемости материалов, цветовых решений и текстурных комбинаций, а также дана оценка декоративных, функциональных и эксплуатационных характеристик изделий. Полученные результаты подтверждают целесообразность применения материалов различной фактуры при проектировании одежды в стиле кэжуал и их положительное влияние на конкурентоспособность продукции, эти

результаты имеют научную и практическую значимость для индустрии моды, дизайна и материаловедения.

Ключевые слова: стиль кэжуал, коллекция одежды, материалы различной фактуры, графический эскиз, картина «Турксиб», компьютерное проектирование.

DESIGNING A CASUAL-STYLE CLOTHING COLLECTION FOR GIRLS USING VARIOUS TEXTURED MATERIALS

A.K. ABDIKAYEVA*, A.S. ABISHOVA, N.K. KUANYSHOVA

(Almaty Technological University, Kazakhstan, 050012, Almaty, Tole bi str., 100)

Corresponding author's e-mail: aigulabdi9@gmail.com*

This article examines the design of a casual-style clothing collection for girls using materials of different textures. The main objective of the study is to enhance the aesthetic, functional, and ergonomic properties of garments through a harmonious combination of three-thread knitwear, velvet, and linen, as well as to strengthen artistic expressiveness by applying decorative prints. The painting "Turksib" by the People's Artist of Kazakhstan, Abylkhan Kasteev, was selected as a source of creative inspiration, as it reflects the ideas of industrialization, movement, progress, and national cultural elements, contributing to the formation of a coherent design concept. The research employed computer graphics tools such as Corel Draw and automated pattern-making software Grafis to develop design sketches and constructive solutions. An analysis of material compatibility, color schemes, and textural combinations was conducted, along with an evaluation of the decorative, functional, and performance characteristics of the garments. The results confirm the effectiveness of using materials of different textures in casual clothing design and their positive impact on product competitiveness, the findings of this research have both scientific and practical significance in the fields of fashion industry, design, and materials science.

Keywords: casual style, clothing collection, materials of different textures, graphic sketch, "Turksib" painting, computer-aided design.

Kіpіcne

Қазіргі заманғы киім дизайнында әр түрлі фактуралы материалдарды үйлестіру және олардың эстетикалық, функционалдық қасиеттерін зерттеу маңызды болып табылады [1, 2]. Кэжуал стильдегі киімдер жастар арасында кеңінен танымал болып, ыңғайлылық пен шығармашылықты үйлестіруді көздейді [3]. Бұл зерттеу жұмысының мақсаты – әр түрлі фактуралы материалдарды біріктіру арқылы қыздарға арналған киім жиынтығын жобалау және оны принтпен безендіру. Шығармашылық көз ретінде Қазақстанның халық суретшісі Ә. Қастеевтің «Түріксіб» картинасы таңдалды, себебі оның мазмұны индустрияландыру, прогресс және мәдени ояну дәуірін бейнелейді, сонымен қатар ұлттық мәдени кодты киім

дизайнында көрсетуге мүмкіндік береді [4-7]. Бұл картинадан алынған мотивтер киімдегі бас принт ретінде қолданылып, ұлттық тарихты заманауи дизайн тілінде жеткізуге мүмкіндік береді [8, 9].

Зерттеу материалдары мен әдістері

Зерттеу объектісі – қыздарға арналған кэжуал стильдегі киім жиынтығы, ал заты – аралас фактуралы материалдар: үш жіпті трикотаж, барқыт және зығыр.

"Түрксіб" картинасы қазақ бейнелеу өнері тарихында маңызды орын алады. Ол индустрияландыру, прогресс және мәдени ояну дәуірін бейнелейді. Қыздарға арналған топтама жиынтығында негізгі визуалды мотив ретінде дәл осы суретті таңдау 1-суреттегі бірнеше себептерге байланысты:

Сурет 1. Басты принтті таңдау себептері

Сурет 2. «Түркісіб» картинасының мотивтері (шабыт көзі)

Зерттеу әдістері мен материалдары

- Тарихи және мәдени деректерді талдау («Түркісіб» картинасы мен оның тарихи мәні);
- Сән бағыты мен түстік шешімдерді талдау (Pantone, Vogue трендтері) [10];
- Дизайнерлік жобалау әдістері: топтама эскиздерін жасау, компьютерлік графика

(«Corel Draw») және конструкцияларды АЖЖ («Grafis») бағдарламаларында әзірлеу [11];

- Тігін материалдарының қасиеттерін болжау және өңдеу әдістерін зерттеу;
- Экономикалық тиімділікті бағалау.

Аталған әдістер киім топтамасының көркемдік, конструкциялық және техноло-

гиялық шешімдерін кешенді түрде негіздеуге мүмкіндік берді.

«Түркісіб» картинасы кеңестік конструктивизм эстетикасына тән жоғары контраст пен графикалық айқындыққа негізделген. Шығармада негізгі түстер ретінде қызғылт-қоңыр және ашық қоңыр реңктер (қозғалыс пен энергия символы), сары және охра (дала, жер, күн бейнесі), сондай-ақ көк аспан мен жасыл таулар (кеңістік пен үмітті білдіретін салқын тондар) қолданылған. Түстік шешімнің басты ерекшелігі – жылы және суық реңктердің айқын қарама-қарсылығы, монохромды аймақтардың басымдығы және 3–5 негізгі түспен шектелген минималистік палитра. Бұл қағидалар графикалық принттер мен сән топтамаларын әзірлеуге қолайлы [12, 13].

Сән топтамасын жобалауда түс негізгі біріктіруші фактор болып табылады. Түстік

үйлесімнің тиімділігі тек түстердің сәйкестігіне ғана емес, олардың сандық пропорциясына да байланысты. Кеңінен қолданылатын схема бойынша негізгі түс – 60%, қосымша – 30%, екпінді түс – 10% құрайды. Контрастты түстер топтаманың экспрессивтілігін арттырса, шамадан тыс көп түстер көрермен назарын шашыратады, сондықтан төрттен артық негізгі түс қолданбау ұсынылады.

Түс – ақпарат пен эмоция тасымалдаушысы. Ол топтаманың көңіл күйін, стильдік бағытын және идеялық мазмұнын айқындайды. Осы тұрғыда түс дөңгелегі дизайнерлер үшін әмбебап құрал болып саналады. Сонымен қатар, Pantone институты ұсынатын түстік трендтер сән индустриясында маңызды бағдар қызметін атқарады (Сурет 3).

Сурет 3. Таңдап алынған түстер (Pantone, Vogue трендтері)

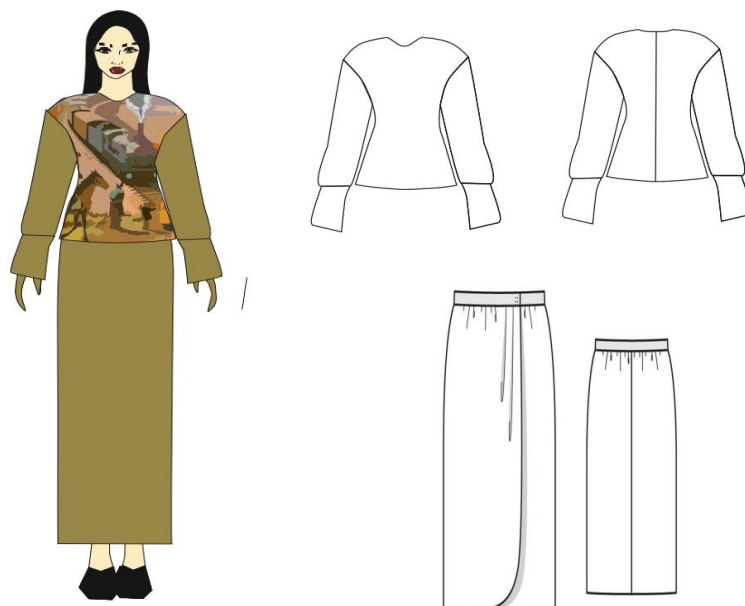
Соңғы жылдары табиғи реңктерге қызығушылық артып келеді. Хаки, зәйтүн-жасыл, қоңыр реңктер тұрақтылық, тыныштық және экологиялық сана идеясымен байланысты. 2024 жылы Vogue зәйтүн-жасылды маусымның өзекті түсі ретінде атап өтсе, Pantone 2025 жылдың басты түсі ретінде Mocha Mousse реңкін ұсынды. Бұл жылы қоңыр тон

минимализм мен «тыныш сән-салтанат» трендін айқындайды [14, 15].

«Түркісіб» картинасындағы түстік қағидаларды және заманауи Pantone трендтерін үйлестіру сән топтамасын жобалауда көркемдік тұтастықты, эмоционалдық тереңдікті және стильдік бірізділікті қамтамасыз етеді.

Сурет 4. Графикалық эскиздер: кәжуал стильдегі қыздарға арналған киім топтамасы.

Сурет 5. Финалдық конструкциялық үлгілер (Grafis бағдарламасында жасалған).

Қыздарға арналған 176-88-96 өлшеміндегі көктем-күз айларында киюге арналған жиынтық, 18-35 жас аралығындағы қыздарға күнделікті киюге арналған, кең силуэтті, хаки және ашық шабдалы реңкті (PANTONE Tender Peach 12-0912 TC) түстерден тұратын, үш жіпті трикотаж, зығыр және барқыт маталарынан дайындалған үштіктен тұратын киім жиынтығы.

Алдыңғы бойы тұтас пішілген, бүкпесіз, тік оверсайз силуэтті, бүйір бөлігінде баулармен безендірілген. Бір тігісті қондырмалы жең, жең аузы манжетпен өңделген.

Алдыңғы және артқы бой мой ойындысы әдіппен өңделген. Артқы бой бүкпесі толықтай жойылған, тұтас пішінді, кең тік силуэтті. Белдемше тік пішінді тұтас пішілген, алдыңғы бой жақ бөлігінде үш қатпарлы бүкпемен және екі түйме ілгегімен безендірілген. Бел сызығы белдікшемен өңделіп, ортаңғы бөлігінде жиырмалармен өңделген. Белдемшенің алдыңғы бой сол жақ бөлігінде 4 түймелік орналасқан.

Киім топтамасын жобалау процесі: материал таңдау → эскиз → конструкция → түстік шешім → финалдық үлгі [15].

Нәтижелері мен оларды талқылау

Жүргізілген зерттеу нәтижесінде кәжуал стильдегі қыздарға арналған киім топтамасын жобалауда көркемдік бастау ретінде Ә. Қастеевтің «Түріксіб» картинасын қолдану жобаның идеялық және эстетикалық тұтастығын қамтамасыз еткені анықталды. Аталған көркем туындыдағы индустрияландыру, қозғалыс және ұлттық мәдени код элементтері киім топта-

масының негізгі визуалды мотивін қалыптастырып, заманауи дизайн тілімен үйлесімді түрде интерпретацияланды.

Топтаманың түстік шешімі «Түріксіб» картинасындағы жылы және суық реңктердің контрастына, сондай-ақ қазіргі сән индустриясындағы өзекті түстік трендтерге негізделді. Нәтижесінде құм түстес қоңыр, қою жасыл және ашық сары түстер негізгі реңктер ретінде таңдалып, қосымша түстер ретінде хаки және Pantone институты ұсынған 2025 жылға арналған Mocha Mousse реңкі қолданылды. Түстердің үйлесімі монохромды және контрастты комбинациялар арқылы жүзеге асырылып, топтаманың көркемдік мәнерлілігін арттырды.

Зерттеу барысында әр түрлі фактуралы материалдарды бір киім топтамасында үйлестірудің тиімділігі дәлелденді. Үш жіпті трикотаждың жұмсақтығы мен серпімділігі, барқыттың сәндік фактурасы және зығыр матасының табиғилығы мен ауа өткізгіштігі бір-бірін толықтырып, бұйымдардың эстетикалық, функционалдық және эргономикалық қасиеттерін жоғарылатты. Мұндай материалдық комбинация кәжуал стиль талаптарына сай киімнің ыңғайлылығы мен сәндік сапасын қамтамасыз етті.

Киім үлгілерінің техникалық эскиздері компьютерлік графика құралдарының көмегімен әзірленіп, конструкциялық шешімдер «Grafis» автоматтандырылған жобалау бағдарламасында орындалды. Белдемше, блузка және жеңдердің конструкциялары кең оверсайз силуэте жоба-

ланып, қозғалыс еркіндігін қамтамасыз етуге және заманауи кәжуал стилінің ерекшеліктерін көрсетуге бағытталды. Автоматтандырылған жобалау жүйесін қолдану конструкция дәлдігін арттырып, жобалау процесінің тиімділігін жоғарылатты.

Технологиялық бөлімде таңдалған материалдардың қасиеттеріне сәйкес тігін өңдеу әдістері мен фурнитура түрлері негізделіп таңдалды. Негізгі конструкциялық түйіндерді өңдеу барысы технологиялық кесте түрінде жүйеленіп, өндірістік орындалу мүмкіндігі ескерілді. Бұл бұйым сапасын арттыруға және дайын өнімнің эксплуатациялық қасиеттерін жақсартуға мүмкіндік берді.

Экономикалық тұрғыдан алғанда, стандартталған материалдар мен кеңінен қолданылатын технологиялық тәсілдерді пайдалану өнімнің өзіндік құнын төмендетіп, жобаланған киім топтамасының нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін арттырды. Ұсынылған жобалық шешімдер шағын және орта тігін өндірістерінде енгізуге бейімделген болып табылады, бұл олардың практикалық маңыздылығын көрсетеді.

Қорытынды

Зерттеу жұмысында шығармашылық көз – «Түріксіб» картинасының тарихы мен оны киім жиынтығына бас принт ретінде таңдаудың себептері таңдалып, зерттелді. Әйелдер киім жиынтығының модельдік нұсқасын кәжуал стилінде әзірленіп және әйелдер киімдер жиынтығының топтамасына қолданылған аралас фактуралы материалдар пакетінің қасиеттері мен түрлеріне зерттеу жүргізілді. Таңдалған киім үлгілерінің техникалық эскизін «Corel Draw» бағдарламасында әзірленді.

Топтаманың шығармашылық бейнесін әзірлеу барысында алдымен фор эскиздер салынып, кейіннен компьютерлік графика арқылы модель нобайы мен техникалық эскизі салынды. Модельдің техникалық сипаттамасы жазылды. Бұйымға қолданылған мата және фурнитура конфекционды карта кестесінде толық көрсетілді.

Топтаманы әзірлеуге арналған лекалдарды дайындау үшін ЦОТШЛ әдісі пайдаланылып, конструкторлық бөлімде үлгінің негізгі конструкциясының сызбасын дайындау үшін есептеулер мен қосымшалар белгіленді. Киім жиынтығының конструкциясын АЖЖ «Grafis» бағдарламасында тұрғызылып, техникалық үлгіленді.

Технологиялық бөлімде бұйымды өңдеу әдістері қарастырылып, түйіндерді өңдеу барысы кесте арқылы көрсетілді.

Зерттеу сән өнері, дизайн және материалтану саласындағы ғылыми және практикалық құндылыққа ие, сондай-ақ нарықтағы бәсекеге қабілетті кәжуал стильдегі киім топтамаларын жобалау үшін негіз бола алады.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Аронов В. Р. Дизайн в культуре XX века: 1945–1990 гг. — Москва: Издатель Д. Аронов, 2013. — 384 с.
2. Бузов Б. А., Румянцева Г. П. Материалы для одежды. — Москва: Академия, 2010. — 256 с.
3. Кузьмина Т. В. Дизайн костюма: художественное проектирование: учебное пособие. — Москва: Академия, 2018. — 240 с. Электрондық ресурс. — URL: <https://www.academia-moscow.ru/catalogue/4836/339095/> (қолданылған күні: 2026).
4. Беркова Н. Н. Турксиб как экологическое послание // Вестник ВГИК. — 2019. — Т. 11, № 2. — С. 45–52.
5. Илиясжанқызы А. Әбілхан Қастеевтің бейнелеу өнеріндегі ерекшелігі // Өнер электронды жаңалықтар порталы. — 2017.
6. Михайлов А. Легендарное строительство Турксиба // Ratel.kz. — 2024.
7. Тойшибекова А. Как строили Турксиб [Электронный ресурс]. — URL: <https://vlast.kz/pages/cliq/next/?id=20071> (дата обращения: 2026).
8. Бюргер П. Теория авангарда. — Москва: V-A-C Press, 2014. — 200 с. — ISBN 978-5-9904389-7-2.
9. Авангард в культуре XX века (1900–1930 гг.): теория, история, поэтика: в 2 кн. / под ред. Ю. Н. Гирина. — Москва: ИМЛИ РАН, 2010. — Кн. 1. — 600 с. — ISBN 978-5-9208-0352-8.
10. Pantone Color Institute. Pantone Color of the Year 2024–2025. — Pantone LLC, 2024–2025.
11. Мешкова Е. В. Конструирование одежды: учебное пособие. — Москва: Оникс, 2006. — 176 с.
12. Уильямс Р. Политика авангарда // Политика модернизма. — London: Verso, 1989.
13. Липовецкий М. Н. Модернизм и авангард: родство и различие // Научная статья по специальности «Языкознание и литературоведение».
14. Матюшина В. П., Прыткова Т. Н. Методические указания / под ред. Т. В. Зориной. — Москва: ЦБНТИ, 1982. — 112 с.
15. Омарова Е. О., Каинбаева А. Б., Ермаханбетова А. М. Әйелдер киімдерінің технологиясы. — ЭОЖ 67:007; 67:001.891.57. — МРНТИ 64.01.77.

REFERENCES

1. Aronov V. R. Dizain v kul'ture XX veka: 1945–1990 gg. [Design in the Culture of the 20th Century: 1945–1990]. – Moscow: Izdatel' D. Aronov, 2013. – 384 p. (in Russian)
2. Buzov B. A., Rumyantseva G. P. Materialy dlya odezhdy [Materials for Clothing]. – Moscow: Akademiya, 2010. – 256 p. (in Russian)

3. Kuz'mina T. V. Dizain kostyuma: khudozhestvennoe proektirovanie [Costume Design: Artistic Design]: uchebnoe posobie. – Moscow: Akademiya, 2018. – 240 p. (in Russian)
4. Berkova N. N. Turksib kak ekologicheskoe poslanie [Turksib as an Environmental Message] // Vestnik VGIK. – 2019. – Vol. 11, No. 2. – P. 45–52. (in Russian)
5. Iiyaszhankyzy A. Abilkhan Kasteevin beineleu onerindegi ereksheligi [Features of Abilkhan Kasteev's Fine Art] // Oner elektronды zhanalyktar portaly. – 2017. (in Kazakh)
6. Mikhailov A. Legendarnoye stroitel'stvo Turksiba [Legendary Construction of Turksib] // Ratel.kz. – 2024. (in Russian)
7. Toishibekova A. Kak stroili Turksib [How Turksib Was Built] [Electronic resource]. – Available at: <https://vlast.kz/pages/cliq/load-next/?id=20071> (accessed: 2026). (in Russian)
8. Bürger P. Teoriya avangarda [Theory of the Avant-Garde]. – Moscow: V-A-C Press, 2014. – 200 p. (in Russian)
9. Avangard v kul'ture XX veka (1900–1930 gg.): teoriya, istoriya, poetika [Avant-Garde in the Culture of the 20th Century (1900–1930): Theory, History, Poetics]: in 2 vols. / ed. by Yu. N. Girin. – Moscow: IMLI RAN, 2010. – Vol. 1. – 600 p. (in Russian)
10. Pantone Color Institute. Pantone Color of the Year 2024–2025. – Pantone LLC, 2024–2025.
11. Meshkova E. V. Konstruirovaniye odezhdyy [Clothing Design]: uchebnoe posobie. – Moscow: Oniks, 2006. – 176 p. (in Russian)
12. Williams R. Politika avangarda [The Politics of the Avant-Garde] // Politika modernizma. – London: Verso, 1989. (in Russian)
13. Lipovetsky M. N. Modernizm i avangard: rodstvo i razlichie [Modernism and Avant-Garde: Similarities and Differences] // Nauchnaya stat'ya po spetsial'nosti "Yazykoznanie i literaturovedenie". (in Russian)
14. Matyushina V. P., Prytkova T. N. Metodicheskie ukazaniya [Methodological Guidelines] / ed. by T. V. Zorina. – Moscow: TsBNTI, 1982. – 112 p. (in Russian)
15. Omarova E. O., Kainbaeva A. B., Ermakhanbetova A. M. Aielder kiimderinin tekhnologiyasy [Technology of Women's Clothing]. – (in Kazakh)

ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНИКИ «ТЕРМЕ» В ЖЕНСКИХ АКСЕССУАРАХ КОЛЛЕКЦИИ «ПРОЦВЕТАНИЕ»

Н.Д. МОЛДОСАНОВА

(КГТУ им.И.Раззакова, Кыргызская Республика, 720044, Бишкек, ул. Малдыбаева 34б)

Электронная почта автора-корреспондента: nurgul_moldosanova@mail.ru

В статье рассматривается применение традиционной техники «терме» в дизайне женских аксессуаров на примере авторской коллекции «Процветание». Техника терме, исторически связанная с художественными текстильными традициями, в частности с орнаментальными мотивами ткани, анализируется как выразительное средство формирования современного художественного образа. Цель исследования — выявить декоративно-композиционные и технологические возможности адаптации техники терме в проектировании женских аксессуаров (платков, сумок, поясов, украшений), а также обосновать её актуальность в контексте устойчивого дизайна и возрождения ремесленных практик. В работе раскрываются особенности орнаментальной структуры, символики мотивов процветания, роста и изобилия, а также рассматриваются материалы и способы интеграции традиционных текстильных приёмов в современное производство. Коллекция «Процветание» демонстрирует синтез культурного наследия и актуальных модных тенденций, где техника терме выступает инструментом художественной идентичности и средством создания эстетически выразительных, функциональных аксессуаров. Результаты исследования подтверждают потенциал традиционных декоративных техник как ресурса инновационного формообразования в индустрии моды.

Ключевые слова: Декоративно-прикладное искусство, техника терме, аяк кап, аксессуар лента.

"ӨРКЕНДЕУ" ӘЙЕЛДЕР АКСЕССУАРЛАРЫНЫҢ КОЛЛЕКЦИЯСЫНА ТЕРМЕ ТЕХНИКАСЫН ҚОЛДАНУ

Н.Д. МОЛДОСАНОВА

(И. Раззаков атындағы Қырғыз мемлекеттік техникалық университеті,
Қырғыз Республикасы, 720044, Бішкек қаласы, Малдыбаев көшесі, 34б)

Автор-корреспонденттің электрондық поштасы: nurgul_moldosanova@mail.ru

Бұл мақалада мысал ретінде автордың «Гүлдену» жинағын пайдалана отырып, әйелдер аксессуарларының дизайнында дәстүрлі термин техникасының қолданылуы қарастырылады. Көркем тоқыма дәстүрлерімен, әсіресе сәндік мата мотивтерімен тарихи байланысты терме техникасы қазіргі заманғы көркем бейнені қалыптастырудың экспрессивті құралы ретінде талданады. Бұл зерттеудің мақсаты – әйелдер аксессуарларының (орамал, сәмке, белдік, зергерлік бұйымдар) дизайнына терме техникасын бейімдеудің сәндік, композициялық және технологиялық мүмкіндіктерін анықтау және оның тұрақты дизайн және қолөнер тәжірибесін жаңғырту контекстіндегі өзектілігін негіздеу. Жұмыста сәндік құрылымның ерекшеліктері мен өркендеу, өсу және мошшылық мотивтерінің символизмі зерттеліп, дәстүрлі тоқыма техникасын заманауи өндіріске енгізудің материалдары мен әдістері қарастырылады. «Гүлдену» топтамасы мәдени мұра мен қазіргі сән трендтерінің синтезін көрсетеді, мұнда терме техникасы көркемдік сәйкестік құралы және эстетикалық экспрессивті, функционалды аксессуарларды жасау құралы ретінде қызмет етеді. Зерттеу нәтижелері сән индустриясындағы инновациялық дизайн ресурсы ретінде дәстүрлі сәндік техниканың әлеуетін растайды.

Негізгі сөздер: сәндік-қолданбалы өнер, терме техникасы, аяк киім, аксессуарлар, лента.

APPLICATION OF THE TERMÉ TECHNIQUE IN WOMEN'S ACCESSORIES, THE PROSPERITY COLLECTION

N.D. MOLDOSANOVA

(I. Razzakov Kyrgyz State Technical University, Kyrgyz Republic,
720044, Bishkek, A. Maldybaev St. 34b)

Corresponding author's email: nurgul_moldosanova@mail.ru

This article examines the use of the traditional termé technique in women's accessory design, using the author's "Prosperity" collection as an example. The termé technique, historically linked to artistic textile traditions, particularly ornamental fabric motifs, is analyzed as an expressive means of shaping contemporary artistic imagery. The aim of this study is to identify the decorative, compositional, and technological potential of adapting the termé technique to the design of women's accessories (scarves, bags, belts, jewelry), and to substantiate its relevance in the context of sustainable design and the revival of craft practices. The work explores the features of the ornamental structure and the symbolism of motifs of prosperity, growth, and abundance, and examines materials and methods for integrating traditional textile techniques into modern production. The "Prosperity" collection showcases a synthesis of cultural heritage and current fashion trends, where the termé technique serves as a tool for artistic identity and a means of creating aesthetically expressive, functional accessories. The research results confirm the potential of traditional decorative techniques as a resource for innovative design in the fashion industry.

Keywords: Arts and crafts, kurak technique, ayak cap, accessory, ribbon.

Введение

В условиях глобализации и стремительного развития индустрии моды особую актуальность приобретает обращение к традиционным художественным ремёслам как источнику формообразования и культурной идентичности. Одним из таких выразительных средств является техника «терме» — разновидность художественного текстиля, отличающаяся сложной орнаментальной структурой, богатством цветовых сочетаний и глубокой символикой [1-3].

Декоративно-прикладное искусство кыргызского народа представляет собой сочетание различных художественных традиций [3, 4]. Развитие домашних промыслов и ремесел было обусловлено не только практическими потребностями хозяйства и быта, но и духовными запросами, неиссякаемой любовью народа к красоте и гармонии. Развитие домашних промыслов и ремесел у кыргызов было обусловлено как практическими потребностями домашнего хозяйства и быта, так и духовными запросами [5].

Стремление кыргызов к удовлетворению эстетических потребностей привело к созданию различных видов художественных ремесел, которые были отмечены богатством форм, изяществом и четкостью орнаментальных мотивов, гармоничным сочетанием цветовой гаммы. При кочевом укладе жизни домашнее производство было связано с обработкой продуктов животного, растительного сырья и металлов. Изделия ремесленников были сделаны с большим творчеством, это были

настоящие произведения искусства. Ими украшали наружное и внутреннее убранство юрты, лошадей, домашний интерьер, утварь и одежду. Исследование художественно – композиционных и технологических особенностей применения техники терме в разработке женских аксессуаров на примере авторской коллекции «Процветание». Основу декоративной композиции коллекции составляет мотив «Кырк шак» (сорок веток), символизирующий жизнь, рост, плодородие и духовное развитие [6-10].

Терме — это традиционная художественная ткань с характерным орнаментом, широко распространённая в странах Востока, известная сложной орнаментацией, изысканной цветовой палитрой и использованием дорогих материалов. История терме насчитывает несколько столетий и тесно связана с развитием шелкоткачества в странах Средней Азии [11, 13].

Исторически ткани терме изготавливались из шёлка, иногда с добавлением золотых и серебряных нитей, что придавало им статусность и художественную ценность. Орнамент отличался ритмичностью, текучестью линий и гармоничным сочетанием насыщенных оттенков — бордового, изумрудного, сапфирового, золотистого [14].

В традиционной культуре изделия из терме использовались в обрядах, оформлении интерьеров, в праздничной и национальной одежде, свадебных обрядах что подчёркивало их символическую и эстетическую значимость, ткань считалась символом достатка и благополучия семьи. Исторически терме являлась

показателем социального статуса. Её использовали для пошива праздничной одежды знати, оформления дворцов. Изделия из терме передавались по наследству как семейная ценность.

Со временем технология производства усложнялась: мастера создавали многослойные композиции с тонкой проработкой деталей, что требовало высокого профессионализма и длительного времени изготовления.

В XXI веке интерес к традиционным ремёслам возрождается. Терме используется в дизайне одежды, аксессуаров и предметов интерьера. Современные технологии (цифровая печать, машинная вышивка) позволяют адаптировать исторические орнаменты к требованиям массового производства, сохраняя при этом их культурную основу [13-15].

Таким образом, история терме — это история художественного мастерства, культурной преемственности и символического языка, который продолжает развиваться и в современном дизайне. Из всех видов узорного ткачества, терме считается наиболее трудоемким. Терме означает «сборный», в названии отражен основной технический прием при выборе ткани: нити основы, которыми создается узор, собирается попарно на палочку (тергич) и не участвуют в создании полосы ткани, подключаясь только для тканья узора орнамента. Основным сырьем служили овечья и верблюжья шерсть, а в южных регионах еще и хлопок [11-15].

Материалы и методы исследований

Коллекция женских аксессуаров «Процветание» основана на идее роста, внутренней гармонии и женской созидательной энергии. Символика орнамента «Кырк шак» интерпретируется как метафора личностного развития и расцвета.

Основная художественная задача коллекции — адаптировать традиционную технику терме к современному дизайну аксессуаров, сохранив её декоративную выразительность и культурный код.

Коллекция выполнена из натурального войлока, гибкой кожи, фурнитуры и тканых полос Терме из шелковых нитей.

При проектировании аксессуаров были использованы следующие принципы:

1. Масштабирование орнамента — варьирование размеров мотива «Кырк шак» в зависимости от формы изделия.

2. Центрическая и раппортная композиция — создание динамичного ритма и визуального баланса.

3. Контраст фактур — сочетание натуральной кожи, натурального войлока, гладких современных материалов с декоративной текстильной поверхностью терме.

4. Колористическое решение — применение цветовой палитры, символизирующей изобилие и устойчивость.

Орнаментальные элементы располагаются с учётом анатомических и функциональных особенностей аксессуаров, что обеспечивает гармонию формы и декора.

В процессе разработки коллекции были рассмотрены различные способы интеграции техники терме:

- использование традиционного тканого полотна;
- комбинирование натурального войлока с кожей и металлофурнитурой.

Современные технологии позволяют переосмыслить традиционный орнамент, сохранив его художественную выразительность при оптимизации производственного процесса.

Применение техники терме в женских аксессуарах способствует:

- сохранению и популяризации культурного наследия;
- формированию этно-ориентированного направления в моде;
- развитию устойчивого дизайна через обращение к ремесленным практикам;
- созданию уникального художественного образа, отличающегося глубиной символики.

Результаты исследования и их обсуждение

Результатом проведенного исследования стала авторская коллекция аксессуаров «Процветание». Коллекция «Процветание» демонстрирует возможность синтеза традиции и современности, где декоративное наследие Востока становится основой инновационного формообразования.

Проведённое исследование подтверждает высокий художественный и проектный потенциал техники «терме» в разработке женских аксессуаров. Орнаментальная выразительность, богатая символика и пластичность композиции позволяют создавать актуальные дизайнерские решения, отвечающие современным эстетическим и культурным запросам.

Коллекция «Процветание» выступает примером гармоничного соединения исторического наследия и актуальных тенденций модной индустрии, раскрывая новые возможности интерпретации традиционного текстиля в контексте современного дизайна (Рис. 1, 2).

Рисунок 1. Коллекция сумок «Процветание»

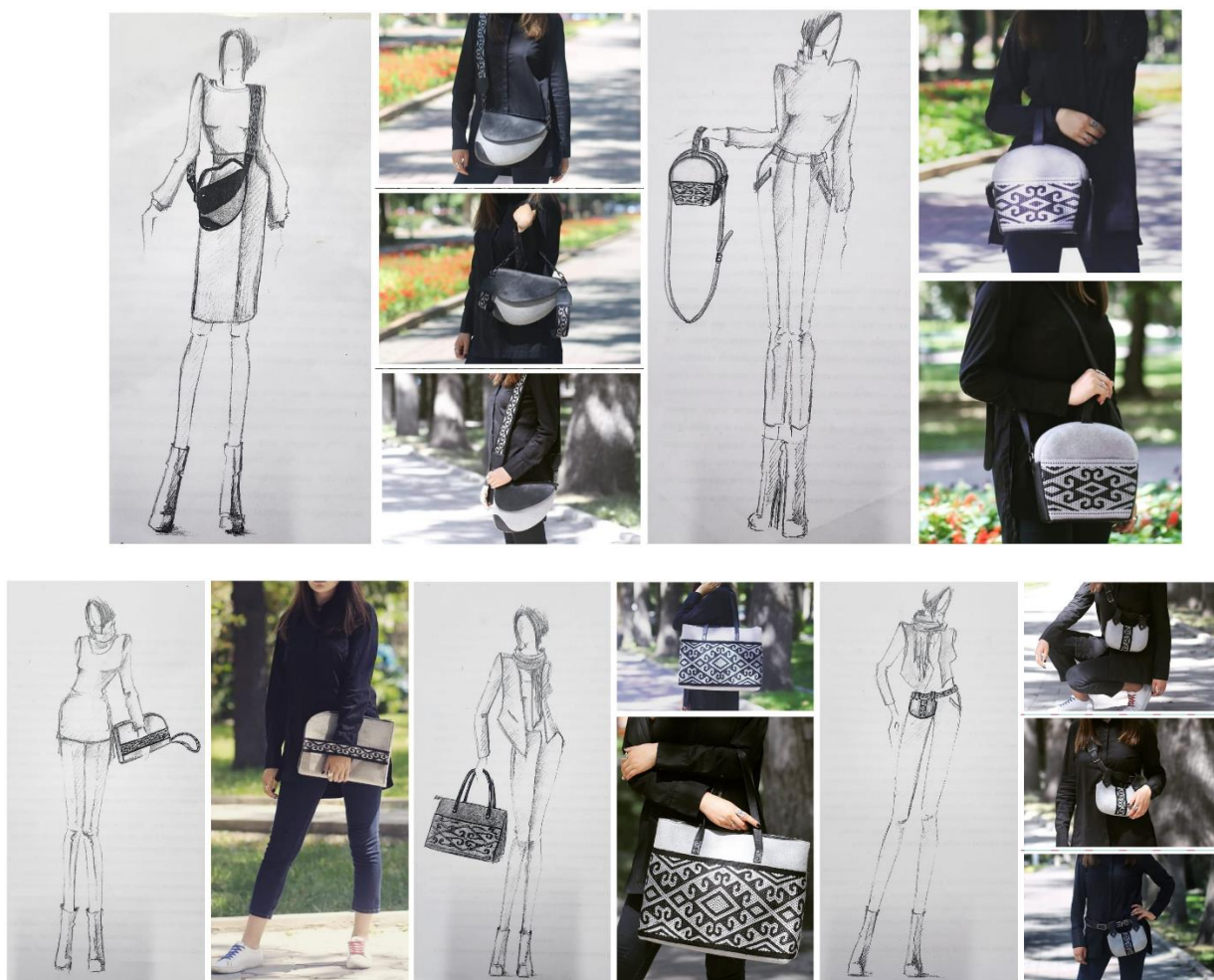

Рисунок 2. Коллекция сумок «Процветание» – эскизы и модели сумок

Заключение

Коллекция «Процветание» демонстрирует возможность синтеза традиции и современности, где декоративное наследие Востока становится основой инновационного формобразования.

Проведённое исследование подтверждает высокий художественный и проектный потенциал техники «терме» в разработке женских аксессуаров. Орнаментальная выразитель-

ность, богатая символика и пластичность композиции позволяют создавать актуальные дизайнерские решения, отвечающие современным эстетическим и культурным запросам.

Коллекция «Процветание» выступает примером гармоничного соединения исторического наследия и актуальных тенденций модной индустрии, раскрывая новые возможности интерпретации традиционного текстиля в контексте современного дизайна.

В изделиях – шедеврах, сотворенных народным умельцами, эхом отдается своеобразие быта и окружающего мира горцев. В них отражена философия вечности – каждый узор в них – зов к постижению красоты, той, которая спасёт мир!

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Антипина К.И. Особенности материальной культуры и прикладного искусства кыргызов. – Ф.: Изд-во АН Кыргызской ССР, 1962.
2. Акматов А.А. Боз ю.–Ф.: Киргиз: 1982. – 32 с.
3. Акматалиев А.А. Мастера прикладного искусства: Очерк народного искусства. – Ф.: Киргиз, 1982, – 152 с.
4. Монолдоров Ш.К. Кыргызские национальные орнаменты: Учебник для профессионально-технических училищ. – Б.: Кесип, 1995. – 136 с.
5. Акматалиев А. Декоративно-прикладное искусство: Пособие для учащихся. – Ф.: Школа, 1984. – 133 с.
6. Максимов В., Сорокин Е. Кыргызские узоры. Фотоальбом / Соль. Кыргызстан, 1986
7. Каталог Общественного объединения женщин «Кыргызское наследие», 2005. – 60 с.
8. Электронный ресурс: // [http: Туур.net](http://Tuur.net).
9. Наследие Терме. Альбом / сост.А. Керимбекова, 2023 – 116с.
10. Андреев М.С. Орнамент горных таджиков и киргизов Памира – Ташкент, 1928 – С.38
11. Акматалиев А.А. Кыргыз кол онорчулугу – Б., 1996.152
12. Валиханов Ч.Ч. Избранные произведения – Алма-Ата, 1958
13. Б. Ж. Мамбетова Жасалга – колдонмо онору – Бишкек 2025
14. Б. Ж. Мамбетова Жасалга – колдонмо искусствосу – Бишкек 2023
15. Орнаменты. Электронный ресурс: // <https://longreads.cabar.asia/ornamentskg>

REFERENCES

1. Antipina K. I. Osobennosti material'noi kul'tury i prikladnogo iskusstva kyrgyzov [Features of

Material Culture and Applied Art of the Kyrgyz]. – Frunze: Izd-vo AN Kirgizskoi SSR, 1962. (in Russian)

2. Akmatov A. A. Boz yu [Boz Yurt]. – Frunze: Kirgiz, 1982. – 32 p. (in Russian)

3. Akmataliyev A. A. Mastera prikladnogo iskusstva: Ocherk narodnogo iskusstva [Masters of Applied Art: Essay on Folk Art]. – Frunze: Kirgiz, 1982. – 152 p. (in Russian)

4. Monoldorov Sh. K. Kirgizskie natsional'nye ornamenti [Kyrgyz National Ornaments]: uchebnik dlya professional'no-tekhnicheskikh uchilishch. – Bishkek: Kesip, 1995. – 136 p. (in Russian)

5. Akmataliyev A. Dekorativno-prikladnoe iskusstvo [Decorative and Applied Art]: posobie dlya uchashchikhsya. – Frunze: Shkola, 1984. – 133 p. (in Russian)

6. Maksimov V., Sorokin E. Kirgizskie uzory [Kyrgyz Patterns]: fotoal'bom. – Kyrgyzstan: Sol', 1986. (in Russian)

7. Katalog Obshchestvennogo ob'edineniya zhenshchin «Kyrgyzskoe nasledie» [Catalogue of the Public Association of Women “Kyrgyz Heritage”]. – 2005. – 60 p. (in Russian)

8. Electronic resource. – Available at: [http:// Tuur.net](http://Tuur.net) (in Russian)

9. Nasledie Terme [Heritage of Terme]: al'bom / comp. A. Kerimbekova. – 2023. – 116 p. (in Russian)

10. Andreev M. S. Ornament gornyx tadjikov i kirgizov Pamira [Ornament of Mountain Tajiks and Kyrgyz of the Pamirs]. – Tashkent, 1928. – P. 38. (in Russian)

11. Akmataliyev A. A. Kyrgyz kol onorchulugu [Kyrgyz Folk Crafts]. – Bishkek, 1996. – 152 p. (in Kyrgyz)

12. Valikhanov Ch. Ch. Izbrannye proizvedeniya [Selected Works]. – Alma-Ata, 1958. (in Russian)

13. Mambetova B. Zh. Zhasalga – koldonmo onoru [Decorative and Applied Art]. – Bishkek, 2025. (in Kyrgyz)

14. Mambetova B. Zh. Zhasalga – koldonmo iskusstvusu [Decorative and Applied Art]. – Bishkek, 2023. (in Kyrgyz)

15. Ornamenti [Ornaments]. Electronic resource. – Available at: [https://longreads.cabar.asia /ornamentskg](https://longreads.cabar.asia/ornamentskg) (in Russian)

«МИЛИТАРИ» СТИЛІНДЕГІ ӘЙЕЛДЕР КОСТЮМІНІҢ ДИЗАЙН-ЖОБАСЫН ӘЗІРЛЕУ

А.Т. СЕЙТПАХИЕВА , Д.А. ЖАКИПБЕКОВА

(М. Х. Дулати Тараз университеті, Қазақстан Республикасы, 080012, Тараз қ-сы, Сүлейменов көшесі, 13)
Автор-корреспонденттің электрондық поштасы: asiya.turynaliyeva1986@gmail.com, dinara070717@gmail.com

Мақалада таңдалған милитари стильдегі костюмінің дизайн жобасын әзірлеу барысында аналогтық модельдерді талдау және салыстырмалы таңдау жүргізілді, милитари стильдің ерекшеліктері, олардың киім ассортименттері зерттелді, тарихи кезеңі талданды. Прототиптің қалыптасуы талданып, сәннің өзекті тенденциясы зерттелуі барысында дизайн жобасының талаптары әзірленген. Көркем образды жасай отырып, жоба тұжырымдамасының дизайны жасалу барысында, шығармашылық дереккөз сипатталады, пішін эскиздері жасалынған. Таңдалған негізгі шешімнің көркемдік эскиздері орындалды, киімді жобалаудың көркемдік әдістері зерттелді, өнімде қолданылатын композициялық құралдар талданды. Кестелер түрінде конструкторлық шешім әзірленді, жобалау кезінде қолданылған әдістемені таңдау негізделді, графикалық түрде жасалған бұйымның үлгілері орындалды, кесте түрінде бұйым бөлшектерінің сипаттамасы сипатталып, өнімді дайындау технологиясы жасалынды. Мақсаты: Таңдалған әйелдерге арналған «Милитари» стиліндегі әйелдер костюмының дизайн-жобасын жасау, стиль түсінігін толық ашып қалыптастыру және дамыту, аталған стильдегі заманауи киімдерді талдау, жаңа модел ұсыну.

Негізгі сөздер: прототип, графика, милитари, палитра, конструкция, эскиз, бренд.

РАЗРАБОТКА ДИЗАЙН-ПРОЕКТА ЖЕНСКОГО КОСТЮМА В СТИЛЕ «МИЛИТАРИ»

А.Т. СЕЙТПАХИЕВА, Д.А. ЖАКИПБЕКОВА

(Таразский университет им. М. Х. Дулати, Республика Казахстан, 080012, Тараз, ул. Сулейменова 13)
Электронная почта автора-корреспондента: asiya.turynaliyeva1986@gmail.com, dinara070717@gmail.com

В статье рассмотрены анализ и сравнительный выбор аналоговых моделей при разработке дизайн-проекта костюма в стиле милитари, изучены особенности стиля милитари, их ассортимент одежды, проанализирован исторический период. Проанализировано формирование прототипа, разработаны требования дизайн-проекта в ходе изучения актуальных тенденций моды. В процессе разработки дизайна концепции проекта с созданием художественного образа описывается творческий источник, разрабатываются эскизы формы. Выполнены художественные зарисовки выбранного основного решения, изучены художественные приемы оформления одежды, проанализированы композиционные средства, используемые в изделии. Разработано конструкторское решение в виде таблиц, обоснован выбор методики, использованной при проектировании, выполнены образцы изделий, выполненные графически, описана характеристика деталей изделий в виде таблиц, разработана технология изготовления изделий. Цель: разработать дизайн-проект женского костюма в стиле «Милитари» для женщин, полностью раскрыть и развить понятие стиля, проанализировать современную одежду в данном стиле, представить новую модель.

Ключевые слова: прототип, графика, милитари, палитра, конструкция, эскиз, бренд.

DEVELOPMENT OF A DESIGN PROJECT FOR A «MILITARY-STYLE» WOMEN'S SUIT

A.T. SEITPAKHIEVA, D.A. ZHAKIPBEKOVA

(M. H. Dulati University of Taraz, Kazakhstan, 080012, Taraz, Suleimenov str., 13)
Corresponding author's email: asiya.turynaliyeva1986@gmail.com, dinara070717@gmail.com

The article analyzes and comparatively selects analog models when developing a design project for a military-style suit, examines the features of the military style, their range of clothing, and analyzes the historical period. The formation of a prototype is analyzed, the requirements of a design project are developed in the course of studying

current fashion trends. In the process of developing the design concept of a project with the creation of an artistic image, the creative source is described, and sketches of the form are developed. Artistic sketches of the chosen basic solution were made, artistic techniques of clothing design were studied, and the compositional means used in the product were analyzed. A design solution in the form of tables was developed, the choice of the methodology used in the design was justified, product samples were made graphically, the characteristics of product parts in the form of tables were described, and the manufacturing technology was developed. Purpose: to develop a design project for a Military-style women's suit for selected women, to fully reveal and develop the concept of style, to analyze modern clothes in this style, to present a new model.

Keywords: prototype, graphics, military, palette.design, sketch, brand.

Kipicne

Халық тұтынатын тауарларды өндіретін көптеген өнімдер жеңіл өнеркәсібінде шығарылады, тұтынушылар нарығын тігін бұйымдарымен толықтыруда бұл өндіріс маңызды орын алады. Өнеркәсіп – материалдан гөрі еңбекті көп қажет етеді әрі экологиялық жағынан таза, көбінесе әйелдер қызмет ететін сала.

Тігін өндірісі – әлемнің көптеген елдерінің бюджетін құрайтын маңызды экономика салаларының бірі болып табылады және сәнді, бәсекеге қабілетті тауарлар шығару үшін бұл өнеркәсіп дизай саласымен тығыз байланыста. Қазақстан Республикасында нарықтағы экономиканы дамыту өнеркәсіп салаларын дамытудан басталады.

Зерттеу материалдары мен әдістері

Мақсаты: Әйелдерге арналған «Милитари» стиліндегі әйелдер костюмының дизайн-жобасын жасау, стиль түсінігін толық ашып қалыптастыру және дамыту, аталған стильдегі заманауи киімдерді талдау, жаңа модел ұсыну.

Міндеті:

-Таңдалған бұйымның ассортименттік сериясын қалыптастыру;

-«Милитари» стилінің сұранысын талдау, болжамдау;

-«Милитари» стиліндегі әйелдер костюмының технологиялық үдерісін жасау;

-Өңдеу тәртібін салыстырмалы түрде талдау;

-Бұйымның технологиялық бірізділігі мен өңдеу әдістерінің экономикалық тиімділігін есептеу.

-«Милитари» стильдегі заманауи киімнің жаңа моделін жасау.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау

Тігін өнеркәсібі киім және басқа тігін бұйымдарын өндіретін тұрмыстық және техникалық қолданыстағы маталар, трикота жаймалары, бейматалар, арнайы киім, ведомстволық киім, табиғи және жасанды былғары, түрлі фурнитуралар мен әрлеуіш

бұйымдар да өндіреді. Тігін саласының кәсіпорындары халық шаруашылығының өзге салалары үшін де түрлі өнімдер шығарады.

Қазақстан дизайнерлерінің топтамаларындағы стильдердің дамуы.

Әр халықтың киім-кешектері өз тарихының ізін сызбалары мен қиықтарында қалдырып, өткенге жаңартылған нұсқаулығына айналады. [1].

Қазақстанның тартымды имиджі жасалып жатқан, бәсекелес мен өркениеттер арасында лайықты көріну мақсаты алға қойылған қазіргі әлемде бұл маңыздырақ. Бұл ретте Қазақстан этностарының топтасу дәрежесі, олардың байырғы, мемлекет құраушы мәдениетіне деген жанашырлығы осы мәселенің шешілуіне байланысты.

Егер стиль болмаса, заманауи сән өзінің жылтырлығымен, оны жиі басып алатын эволюцияға деген ұмтылысты тұншықтырар еді. Стильдің көмегімен кескінді тек қосымша элемент ретінде ғана емес, сонымен қатар белгілі бір ұлтқа деген сүйіспеншілікті жариялау ретінде шынайы түстермен белгілеуге болады.

Милитари стилінің артықшылығы – ол еркін пішіннен әйелдердің мүсінінің қатаң сұлбасын баса көрсетіп, толы әйелдер мен қыздардың бейнесін жақсартады. Бір уақыт мұндай модельдерге деген сұраныс сәл азайды, бірақ бүгінгі күні ол қайтадан трендте: олардың басым түстері - батпақты, хаки, қорғаныш немесе «кір» түсі әйелдерді тиісті аксессуарлармен толықтырады; кең белбеулермен, береттермен, милитари ленталармен қосымша әрлеуге де болады [2].

Әйелдер киіміндегі милитари стиль – бірнеше жылдан бері подиумда үстемдік етіп келе жатқан жетекші трендтердің бірі. Бұл бастапқы кезде ер адамдық стильбастапқы кезде болғанымен, мұндай заттар әйелдер гардеробына да толық еніп, сәнді трендтер қатарында. Милитари стилінің ең астысы - ол арнайы суреті, принті бар матаны қолдану, мұндай суреттердің ерекшеліктерін қарас-

тырып, басқа маталармен де жақсы комбинацияларды жасауға болады.

Милитари стилінің алғашқы коллекциялары өткен ғасырдың 60-шы жылдарының соңында подиумға бірінші рет шығарылды және оларды тігу кәсіпорындары мен әйелдер киімдерін шығаратын фабрикалар кеңінен шығара бастады. Сол жылдары барлық сауда орындарында милитари стилінде киімдерді сатып алуға болатын [3].

Әйелдің киіміндегі милитари стилі бай тарихқа ие. Тарихқа шолу жүргізсек бұл стиль бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін пайда болды. Мата өндіретін фабрикалар сәнді көйлектерге, костюмдерге мата шығаруды тоқтатып, милитари формаларға қажет маталар шығаруға көшті. Экономика құлдырады, күнделікті заттарды алу қиын болды, ал милитари киімдер күнделікті киім ретінде қолданылды.

Тағы бір себеп – XX ғасырдың алпысыншы жылдарында милитари киімді хиппи кие

бастады. Мәдениет өкілдері бейбітшілікті жақтады және наразылық ретінде милитарилендірілген бейнелерге пропаганда жасады.

XX ғасырдың сексенінші жылдарға қарай кең шалбар мен кең хаки жейделер жаңа тыныс алды-қатаң кесу, қысқа пішіндер пайда болды. Дәл сол кезде милитари стильдегі әйелдер киімі модада берік орнықты.

Милитари стилі қыздарға өте ыңғайлы – заманауи заттар қатаңдық пен рақымдылықты біріктіреді, мұндай бейнелер бір формаға қатаң еліктеу емес, оның көптеген вариациялары, дәстүрлі ерекшеліктері көрінісін тапты [2].

-Ауыр шұғадан жасалған милитари пальтолары;

- Сарбаздар кительдері;

- Теңіз көкірекшелері;

-Офицерлердің бас киімдеріне ұқсас қалпақшалар;

- Аң терісімен комбинациялау.

Сурет 1. Милитари стилі

Милитари стильдегі әр түрлі аксессуарлар көріністі аяқтауға мүмкіндік береді: өрескел былғары немесе матадан жасалған белбеулер, авиатор көзілдірігі, сөмкелер, матадан жасалған рюкзактар немесе планшеттік сөмкелер. Милитари стильдегі зергерлік бұйымдар өте әдемі көрінеді: оқ тәрізді сырғалар, кулон тізбегі, моншақтар, брошь, сондай-ақ тігілген түрлі эмблемалар [4, 5].

Милитари стильдегі макияж бетке балғындық беретін табиғи реңктерді қолдануды қамтиды, ал ашық қызыл далапты қолдануға жол берілмейді, өйткені бейне провинциялық

және өрескел болады. Бұл стиль көзге көбірек назар аударуды қажет етеді, ол үшін қара, қоңыр және сұр түстер қолайлы, олардың көмегімен жыртқыштың бейнесін жасай отырып, айқын көрсеткілерді салуға болады [6].

Күш пен талғампаздықтың бірігуі – сәндегі милитари киімнің әйелдік стилі әйелдік әлеміне қаталдық дозасын әкелетін ерекше комбинацияны білдіреді. Милитари формадан шыққан бұл стиль әйелдерге ыңғайлы ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі көрсетудің стильді нұсқаларын ұсына отырып, күнделікті сәнде өз орнын тапты.

Түстер палитрасы. Милитари стильдің негізгі элементтерінің бірі - түс схемасы. Бұл стильде жасыл және қоңыр реңктер, құм және камуфляж түстері басым. Дегенмен, батыл заманауи дизайнерлер көбінесе әйелдік көрініс үшін бейтарап және пастелді реңктерді қосады.

Декор элементтері. Клапан қалталары, металл түймелер, эмблемалар – бұл милитари стильге тән бөлшектер. Бұл элементтер функционалды ғана емес, сонымен қатар киімге күрделілік, бейнеге, стильге сәйкестік қосады.

Кесу және пішіндер. Силуэттер көбінесе милитари формадан шабыт алады-түзу сызықтар, жоғары жағалар. Алайда, әйелдік көрініс үшін милитари элементтер әртүрлі пішіндер мен ұзындықтағы көйлектерге, костюмдерге және юбкаларға біріктірілуі мүмкін [7].

Әйелдер сәніндегі милитари стильдің бағыттары - қалалық милитари стиль. Бұл стиль опциясы күнделікті қалалық киімде милитари элементтерді пайдалануды қамтиды. Курткалар, шалбар, және ыңғайлы етік қала өмірі үшін практикалық және стильді көрініс жасайды.

Әсем милитари. Дизайнерлер металл бөлшектері, кестелері және жақсы аксессуарлары бар сәнді көйлектер жасай отырып, кешкі милитари киімдерді енгізеді.

2025-2026 жылдары милитари көрінісі қалай жасауға болады. Милитари әйел бейнесінің көптеген қырлары бар, бұл оны әртүрлі етеді. Осы стильде кескін жасау кезінде гардеробтың негізгі элементтерін алу ұсынылады. Дегенмен, аутфитті құрастыру кезінде оларды сафари, кездейсоқ, спорттық және т.б. сияқты әртүрлі стильдегі киімдермен және аксессуарлармен біріктіруге болады.

Бастапқыда милитари стильде жасалған әйелдер гардеробының заттары қатаң сызықтармен және түзу силуэттермен ерекшеленді. Бұйымдарды тігу кезінде жасыл және қоңыр реңктер, сондай-ақ хаки түсі қолданылды. Бағыттың тағы бір ерекшелігі-курткалар мен пальтолардағы толық түймелермен түймеленді.

Бүгінгі күні милитари күш өзінің негізгі сипаттамаларын сақтайды, бірақ сонымен бірге көптеген жаңа қасиеттерге ие. Сонымен, әйелдер гардеробының заманауи заттарын тігу кезінде сән метрлері әртүрлі маталарды пайдаланады - твид, кашемир, зығыр мата, жүн, трикотаж, мақта және тіпті жібек [8].

Милитари стильдегі көріністі стильді етіп жасау және отставкадағы полковник сияқты болмау үшін, камуфляжды басып шығару арқылы басынан аяғына дейін киіну идеясынан бас тарту қажет. Бейне арқылы жауынгерлік ноталарды жеткізудің басқа да күрделі тәсілдері бар. Мысалы, камуфляж мотивіне ұқсайтын түстер палитрасына жүгінген жөн.

Оның негізгі реңктері: қоңыр, құм, зәйтүн, қыша, жасыл, қою көк, сұр және барлық көріністерінде хаки. Костюмді тәуелсіз киім ретінде киюге болады, оны адалдық үшін тактикалық әбзелге ұқсайтын иық сөмкесімен және өрескел ашық аяқ киіммен толықтырады. Немесе куртка мен шалбарды бөлек киіледі, оларды әйелдік гардероб заттарымен бірігеді — юбкалар мен қайықша туфлилер [9].

Милитари және сафари стильдерін біріктіруге болады. Бұл костюммен ерекше жаңа көрініс Alberta Ferretti көктемгі-жазғы шоуында көрсетілген. Бренд дизайнері костюмнің еркектік қасиетін әйелдік бөлшектермен — ақ түсті шілтерлі жағамен және куртканың астынан көрінетін көйлек манжеттерімен жұмсартты [10].

Милитари стильдегі шалбар - бұл "ыңғайлы және әмбебап сән" ұғымын біріктіретін киім нұсқасы, оларды бәрімен біріктіруге болады. Қатаң көйлегі мен шалбарын шалбармен киюге және іскерлік көрініске ие болуға болады [11-13].

Милитари шалбар және жеңіл зығыр үсті кездесуге немесе кешке киюге болады. Ал шалбардың кроссовкалармен және қарапайым кара футболкамен үйлесуі демалыс күндерінің жиынтығына айналады [11-15].

Сурет 2. Таңдалған милитари стильінің үлгісі

Милитари стильдегі костюм дизайн жобасын әзірлеу. Осыған байланысты келесі тапсырмалар мен міндеттер орындалды:

- аналогтық модельдерді талдау және салыстырмалы таңдау жүргізілді, милитари стильдің ерекшеліктері, олардың киім ассортименті зерттелді, тарихи кезеңі талданды;

- прототиптің қалыптасуы талданды, сәннің өзекті тенденциясы зерттелді;

- дизайн жобасының талаптары талданып, әзірленді;

- көркем образды жасай отырып, жоба тұжырымдамасының дизайны жасалды, шығармашылық дереккөз сипатталды, пішін эскиздері жасалды;

- таңдалған негізгі шешімнің көркемдік эскиздері орындалды, киімді жобалаудың көркемдік әдістері зерттелді, өнімде қолданылатын композициялық құралдар талданды;

- жобалық шешім үшін конфекциялық карта әзірленді, пайдаланылған материал мен фурнитураны таңдау негізделген;

- кестелер түрінде конструкторлық шешім әзірленді, жобалау кезінде қолданылған әдістемені таңдау негізделді, графикалық түрде жасалған бұйымның үлгілері орындалды, кесте түрінде бұйым бөлшектерінің сипаттамасы сипатталды.

Қорытынды

Жүргізілген зерттеу жұмысының нәтижесінде әйелдерге арналған «Милитари» стиліндегі костюмнің дизайн-жобасы толықтай әзірленді. Милитари стилінің шығу тарихы мен даму кезеңдері зерттеліп, оның заманауи сән әлеміндегі өзектілігі негізделді. Бұл стильдің тек қаталдық қана емес, сонымен қатар әйел нәзіктігі мен күшін ұштастыратын бірегей бағыт екені анықталды. Киімнің көркемдік образын жасау барысында пішін эскиздері орындалып, композициялық құралдар (клапан қалталар, металл түймелер, эмблемалар) талданды. Жаңа модельде дәстүрлі хаки, зәйтүн және құм түстері заманауи пішіндермен үйлесім тапты. Ұсынылған «Милитари» стиліндегі костюм заманауи әйелдердің қалалық өмір салтына (urban military) сай келетін, әмбебап әрі бәсекеге қабілетті өнім ретінде сипатталады.

ПАЙДАЛАҢҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Попова, О. Теория дизайна [Текст]: учебное пособие / О. Попова. - Астана: Фолиант, 2008. - 336 с. -). - ISBN 9965-35-533-9: 1020т. 00т. тг., 1667т. 00т. тг. Экземпляры всего: 35
2. Zhang, Huiqin & Wu, Junmin. (2016). Subject positions embodied in military uniform and its

influences on modern fashion design. The Research Journal of the Costume Culture. 24. 349-357. 10.7741/rjcc.2016.24.3.349.

3. Шемчук, Анатолій. (2024). ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ МІЛІТАРИ В СУЧАСНІЙ FASHION-ІНДУСТРІЇ. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ (НАПРЯМ: культурологія). 48. 524-529. 10.35619/ucpmk.v48i.823.

4. Sorger, R., Udale, J. The Fundamentals of Fashion Design [Text] / R. Sorger, J. Udale. – 2nd ed. – Lausanne: AVA Publishing, 2011. – 192 p.

5. Steele, V. The Berg Companion to Fashion [Text] / V. Steele. – Oxford: Berg Publishers, 2010. – 816 p.

6. Смирнова, Л. Э. История и теория дизайна: учебное пособие / Л. Э. Смирнова; Сибирский федеральный университет. – Красноярск: Сибирский федеральный университет (СФУ), 2014. – 224 с.: ил. – <https://biblioclub.ru/index.php?>

7. Гнедич, П. П. Всемирная история искусств [Текст] / П. П. Гнедич. - М.: Современник, 1999. - 494 с. 4экз

8. Tain, L. Portfolio Presentation for Fashion Designers [Text] / L. Tain. – 4th ed. – New York: Fairchild Books, 2018. – 448 p.

9. Торебаев Б.П. Цвет в дизайне текстиля [Текст]: учебное пособие / Б.П. Торебаев, Ж.У. Мырхалыков. - Алматы: Эверо, 2017. - 256 с. - ISBN 978-601-310-283-2

10. Bussinello, Giulia. (2015). Alberta Ferretti. 10.5040/9781474260428-FPA083.

11. Akou, Heather. (2024). Echoes of War: Body Armor for Safety and Fashion. 10.1007/978-3-031-57073-5_24.

12. Дизайн-проектирование композиция, макетирование, современные концепции в искусстве [Текст]: учебник / М.Е.Елочкин, Г.А.Тренин, А.В.Костина и др. - 2-е изд., стереотип. - М.: Издательский центр "Академия", 2018. - 160 с. - ISBN 978-5-4468-7410-1, 2-экз.

13. Розенблум, Е. А. Художник в дизайне: опыт работы центральной учебно-экспериментальной студии художественного проектирования на Сенеже: практическое пособие / Е. А. Розенблум. – Москва: Искусство, 1974. – 224 с.: ил. – Режим доступа: по подписке. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=568473>

14. Hameed, Umer. (2025). From Glamour to Utility: Fashion in the Era of Crisis (1929–1946). 10.13140/RG.2.2.12662.10567.

15. Aldrich, W. Metric Pattern Cutting for Women's Wear [Text] / W. Aldrich. – 6th ed. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2014. – 256 p.

REFERENCES

1. Popova O. Teoriya dizaina [Design Theory]: uchebnoe posobie. – Astana: Foliant, 2008. – 336 p. (in Russian)

2. Zhang H., Wu J. Subject positions embodied in military uniform and its influences on modern fashion design // The Research Journal of the Costume Culture. – 2016. – Vol. 24. – P. 349–357.

3. Shemchuk A. Osoblyvosti styliu military v suchasniy fashion-industrii [Features of Military Style in the Modern Fashion Industry] // Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. – 2024. – No. 48. – P. 524–529. (in Ukrainian)

4. Sorger R., Udale J. The Fundamentals of Fashion Design. – 2nd ed. – Lausanne: AVA Publishing, 2011. – 192 p.

5. Steele V. The Berg Companion to Fashion. – Oxford: Berg Publishers, 2010. – 816 p.

6. Smirnova L. E. Istoriya i teoriya dizaina [History and Theory of Design]: uchebnoe posobie. – Krasnoyarsk: Siberian Federal University, 2014. – 224 p. (in Russian)

7. Gnedich P. P. Vsemirnaya istoriya iskusstv [World History of Art]. – Moscow: Sovremennik, 1999. – 494 p. (in Russian)

8. Tain L. Portfolio Presentation for Fashion Designers. – 4th ed. – New York: Fairchild Books, 2018. – 448 p.

9. Torebaev B. P., Myrkhalykov Zh. U. Tsvet v dizaine tekstilya [Color in Textile Design]: uchebnoe posobie. – Almaty: Evero, 2017. – 256 p. (in Russian)

10. Bussinello G. Alberta Ferretti. – 2015.

11. Akou H. Echoes of War: Body Armor for Safety and Fashion. – 2024.

12. Elochkin M. E., Trenin G. A., Kostina A. V. et al. Dizain-proektirovanie: kompozitsiya, maketirovanie, sovremennyye kontseptsii v iskusstve [Design Engineering: Composition, Modeling, Modern Concepts in Art]: uchebnik. – Moscow: Akademiya, 2018. – 160 p. (in Russian)

13. Rozenblyum E. A. Khudozhnik v dizaine [Artist in Design]: prakticheskoe posobie. – Moscow: Iskusstvo, 1974. – 224 p. (in Russian)

14. Hameed U. From Glamour to Utility: Fashion in the Era of Crisis (1929–1946). – 2025.

15. Aldrich W. Metric Pattern Cutting for Women's Wear. – 6th ed. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2014. – 256 p.

FEATURES OF THE GENERAL STYLISTIC CHARACTERISTICS OF MODERN ARCHITECTURE AND TYPES OF DESIGN

A.K. MUKATAY

(Almaty Technological University, Kazakhstan, 050012, Almaty, Tole bi str., 100)

Corresponding author's e-mail: mukatay.assel20@mail.ru

The article examines the development features of contemporary architecture and design, their interrelation, and stylistic harmony. The relevance of the study is determined by the comprehensive development of architecture and design based on functionality, technology, and aesthetics in the modern era. The purpose of the research is to analyze stylistic features, the impact of modern materials and technologies, and their psychological effect on humans. The article systematizes key directions such as geometric precision, functionality, innovative materials, and color psychology. Additionally, a comparative analysis of Kazakhstani and international practices is conducted, identifying their characteristics and development trends. The results of the study allow for a comprehensive understanding of contemporary trends in architecture and design.

Keywords: architecture, design, stylistic features, functionality, technology, color psychology, contemporary trends.

ЗАМАНАУИ СӘУЛЕТ ПЕН ДИЗАЙН ТҮРЛЕРІНІҢ ЖАЛПЫ СТИЛИСТИКАЛЫҚ СИПАТТАМАЛАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

А.К. МҰҚАТАЙ

(Алматы технологиялық университеті, Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы, Төле би көшесі, 100)

Автор-корреспонденттің электрондық поштасы: mukatay.assel20@mail.ru

Мақалада заманауи сәулет пен дизайн салаларының даму ерекшеліктері, олардың өзара ықпалдастығы мен стильдік үйлесімділігі қарастырылады. Зерттеудің өзектілігі қазіргі кезеңдегі сәулет пен дизайнның функционалдылық, технология және эстетика негізінде кешенді дамуына байланысты айқындалады. Зерттеу мақсаты – сәулет пен дизайндағы стильдік ерекшеліктерді, заманауи материалдар мен технологиялардың ықпалын, сондай-ақ олардың адамға психологиялық әсерін талдау. Мақалада геометриялық нақтылық, функционалдылық, инновациялық материалдар және түс психологиясы сияқты негізгі бағыттар жүйеленеді. Сонымен қатар қазақстандық және шетелдік тәжірибелер салыстырылып, олардың ерекшеліктері мен даму бағыттары анықталады. Зерттеу нәтижелері сәулет пен дизайнның қазіргі заманғы тенденцияларын кешенді түрде түсінуге мүмкіндік береді.

Негізгі сөздер: сәулет, дизайн, стильдік ерекшелік, функционалдылық, технология, түс психологиясы, заманауи үрдістер.

ОСОБЕННОСТИ ОБЩИХ СТИЛИСТИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК СОВРЕМЕННОЙ АРХИТЕКТУРЫ И ВИДОВ ДИЗАЙНА.

А.К. МҰҚАТАЙ

(Алматынский технологический университет, Республика Казахстан,
050012, Алматы, ул. Төле би, 100)

Электронная почта автора-корреспондента: mukatay.assel20@mail.ru

В статье рассматриваются особенности развития современного архитектурного и дизайнерского направления, их взаимовлияние и стильная гармония. Актуальность исследования определяется комплексным развитием архитектуры и дизайна на основе функциональности, технологий и эстетики в

современный период. Цель исследования — проанализировать стилистические особенности, влияние современных материалов и технологий, а также их психологическое воздействие на человека. В статье систематизируются основные направления, такие как геометрическая точность, функциональность, инновационные материалы и психология цвета. Кроме того, проводится сравнительный анализ казахстанского и зарубежного опыта, выявляются их особенности и направления развития. Результаты исследования позволяют комплексно понять современные тенденции в архитектуре и дизайне.

Ключевые слова: архитектура, дизайн, стилистические особенности, функциональность, технологии, психология цвета, современные тенденции.

Introduction

The main direction of development in contemporary architecture and design is their integration and unified stylistic coherence. “In modern Kazakh architecture, the preservation and revival of traditional styles and elements is one of the key trends” [1]. This process is closely related to the development of new technologies, social changes, and environmental issues. In the architecture and design of the 20th–21st centuries, the influence of functionality, ergonomics, and innovative materials and forms is particularly evident.

Research materials and methods

This research analyzes the features of stylistic harmony and artistic-figurative structures in contemporary architecture and design, their connection with historical traditions, and their significance in modern society.

Results and discussion

Stylistic features play a decisive role in contemporary architecture and design, as they define the aesthetic expression, functional performance, and psychological impact of projects on users. Stylistic harmony in contemporary architecture and design (Figure 1) is described according to four columns:

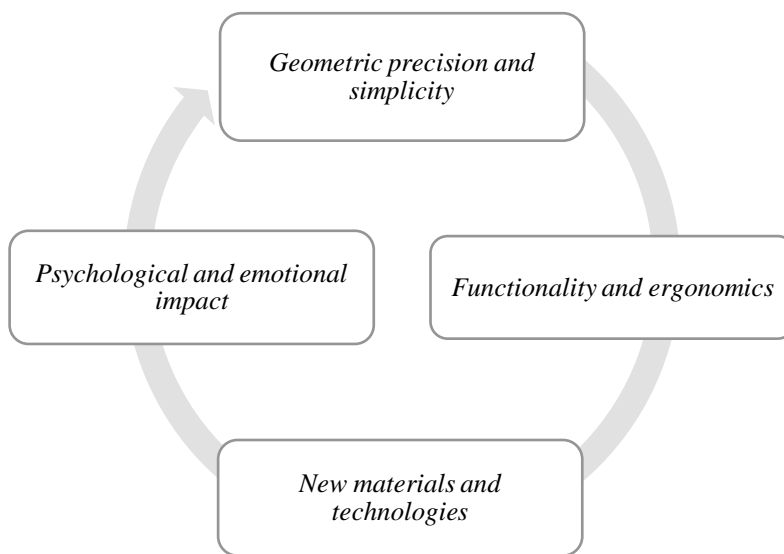

Figure 1. Stylistic features of contemporary architecture and design styles

Under the column of Geometric precision and simplicity, styles such as Minimalism, Functionalism, and High-Tech are commonly used in both contemporary design and architecture. Geometric shapes and straight lines form the foundation of these styles. In modern architecture, these forms can be found in virtually any building, while in graphic design and interior design, they appear as symmetrical or asymmetrical compositions.

Functionality and ergonomics – Modern architecture and design are oriented not only toward aesthetics but also toward user needs. Buildings and

interior elements are designed based on the efficient use of space. In automotive design, aerodynamic forms are emphasized, while in household appliances and furniture, multifunctional solutions are widely applied.

New materials and technologies – Advanced, environmentally friendly, lightweight, and durable materials play a significant role in contemporary architecture and design. In architecture, materials such as glass, aluminum, carbon fiber, and bionic materials are widely used. In fashion design, synthetic fabrics, recycled materials, and smart textiles are

increasingly popular. In graphic and industrial design, digital technologies and 3D printing methods are widely implemented. “After gaining independence, increased attention has been paid to national elements in the activities of cultural institutions in Kazakhstan, particularly in interior design” [2].

Psychological and emotional impact – In modern design and architecture, color, lighting, and spatial organization significantly influence human emotional perception:

- In interiors, light colors create a sense of openness and lightness, while dark tones convey solidity and prestige.
- In graphic design, color and compositional solutions shape the emotional impact of a brand.
- In fashion design, color serves as an important factor influencing personal style and mood.

The major transformations in the development of architecture and design are directly linked to the Industrial Revolution and technological progress of the 20th century. In the late 19th and early 20th

centuries, styles such as Art Nouveau, Constructivism, and Functionalism emerged. During this period, elegant natural forms, plant motifs, and decorative elements played an important role in architecture and interior design. In the 20th century, the Bauhaus school introduced principles of rationalism and simplicity in architecture and design. “The primary goal of the Bauhaus school was to improve the aesthetics of modern housing, encompassing everything from everyday objects to the entire interior environment” [3]. The development of industrial production contributed to the emergence of new forms.

In the 21st century, key design trends include minimalism, bionic forms, and transformation-based design influenced by artificial intelligence. Contemporary architecture and design continue to evolve in close interrelation, integrating functionality, technological innovation, and stylistic coherence. The stylistic features of various design types are systematized in Table 1.

Table 1. Stylistic features in various design models

Types of design	Key stylistic features	Examples
Architectural Design	Simple geometric forms, open space, innovative materials, sustainable (eco-friendly) design	Zaha Hadid’s buildings, Bauhaus architecture, The Shard (London)
Fashion Design	Strict and asymmetrical silhouettes, transformable elements, high-tech materials	Balenciaga’s futuristic style, Issey Miyake’s innovative garments
Graphic Design	Minimalism, modern typography, color harmony, dynamic compositions	Apple advertisements, Bauhaus typography, Vogue layouts
Industrial Design	Ergonomic solutions, technological innovations, modular systems	Tesla electric vehicles, IKEA furniture, Dyson home appliances
Advertising and Print Media	Vivid colors, simple composition, visual dynamics, digital technologies	Nike advertisements, Google UI design

We attempted to systematize the stylistic features found in various design models in the table. Each style reflects the cultural context and technological capabilities of a particular historical period. For instance, classical design is based on symmetry and decorative richness, whereas modernism emphasizes simplicity and functionality. The high-tech style relies on contemporary materials and minimalism, while ethnic styles incorporate traditional ornaments and natural elements. These styles are widely applied in interior, furniture, and graphic design.

The integration of form and function, the use of new materials, and psychological impact are common characteristics across all design fields. The stylistic features of architectural and design objects are

increasingly adapting to human needs, forming a comprehensive system that integrates technology and aesthetics. In the 21st century, this process is intensifying, with new directions emerging through the application of artificial intelligence and virtual and augmented reality (VR/AR) technologies.

“Design activity is characterized by creating aesthetically refined and functional consumer products that harmonize with the environment and are continuously improved. Although the concept was formalized in the United States in 1928, its roots trace back to early stages of human civilization” [4]. “In the modern era, the field of design actively incorporates scientific achievements and advanced technologies, including nanotechnology, laser cutting, and 3D modeling. In addition, innovative materials such as

bimetals and specialized film-like structures open new possibilities for form generation” [5].

Different fields of design evolve in response to cultural, social, and technological changes of their time. The works of Kazakhstani and international designers and architects differ in stylistic features and materials used. Based on a comparative analysis of fashion, automotive, advertising, publishing, and other design fields, their development in Kazakhstan and abroad can be summarized as follows:

In fashion design, Kazakhstani practice focuses on combining national culture with contemporary styles. Traditional elements of Kazakh clothing are integrated into modern fashion, with widespread use of natural fabrics. As Wagner notes, “fashion design should not only be aesthetically appealing but also protect health and minimize environmental impact” [6]. Kazakhstani designers, particularly Aiman Zhurgenova and Kuralai Nurkadilova, successfully combine national motifs with modern trends. Meanwhile, countries such as France, Italy, and Japan lead the global fashion industry. Brands like Chanel, Prada, and Issey Miyake employ minimalism, futurism, and high-tech materials in their designs. While ethnic style prevails in Kazakhstan, international fashion is driven by innovation and advanced technologies.

In automotive design, Kazakhstan’s production is primarily focused on assembling foreign brands. In terms of industrial design, Kazakhstan hosts factories such as SaryarkaAutoProm and Hyundai Trans Kazakhstan. In other countries, brands like BMW, Tesla, Toyota, and Ferrari use materials according to their needs to produce their products.

In advertising design, contemporary Kazakhstan incorporates national patterns and elements. These national motifs, using traditional colors and designs, help promote the country’s cultural heritage. Advertising agencies such as Red Point, QazBrands, and Aitas KZ exemplify this approach. In contrast, international brands like Nike, Apple, and Coca-Cola focus on using interactive technologies in their advertising.

Regarding graphic design and print production, we can observe a strong presence of the national style in Kazakhstan. Magazines and covers often incorporate traditional elements, highlighting and preserving the country’s cultural legacy.

Thus, based on this, design in Kazakhstan is gradually developing while preserving national heritage. In clothing design, traditional patterns are widely applied, resulting in many unique creations.

In advertising, national style remains important, although digital and emotionally driven approaches dominate globally. In publishing, Kazakhstan maintains traditional artistic styles, while international practice emphasizes functional and minimalist visual solutions.

Thus, a comparison of Kazakhstani and international design practices reveals their development trajectories, shared trends, and distinctive features. In architectural and design objects, artistic and figurative structures vary depending on stylistic direction. These variations are expressed through the dynamics of the object, its emotional impact, and its harmony with the surrounding environment. A comparative analysis of artistic and figurative structures in architecture and design is presented in Table 2.

Table 2. Comparative analysis of artistic and figurative structures in architecture and design

Artistic structure	Architecture	Fashion design	Automotive design	Graphic design	Interior design
Dynamics and Movement	Deconstructivism, Futurism – asymmetry, diagonal lines	Asymmetrical shapes, sporty and futuristic styles	Sports cars, aerodynamic shapes	Dynamic compositions, curved lines, asymmetry	High-Tech, Futurism – unique forms, diagonal elements
Lyrical Subtlety	Romantic Style, Art Nouveau – floral motifs, curved lines	Light, flowing fabrics, delicate colors	Classic cars, vintage style	Handwritten fonts, pastel colors, watercolor styles	Classic interiors – soft lighting, natural materials
Static Nature and Stability	Brutalism, Minimalism – heavy concrete structures, strict geometry	Simple, straight forms, minimalist-style clothing	Simple and strict forms, futuristic style	Grid systems, monochrome colors, minimalism	Interiors using concrete, stone, and metal
Harmony with the Surrounding Environment	Organic Architecture – natural forms, green technology	Natural fabrics, eco-friendly style	Electric vehicles, eco-friendly materials	Natural colors, elements of nature	Eco-interiors – wood, natural light, plants

In the table, an attempt was made to conduct a comparative analysis of the features of artistic and figurative structures in architecture and design. In architecture, these structures are expressed through the form, proportions, and materials of buildings, whereas in design they are manifested in interiors, furniture, and graphic compositions. This analysis allows for identifying both commonalities and differences among stylistic directions. For example, the symmetry and decorative elements of classical architecture are also reflected in furniture design, while the principles of simplicity inherent in modernism are evident in interior and graphic design.

“As noted, three main aspects are considered in assessing the quality of architectural objects: usability and convenience (functionality), structural strength and efficiency (constructive aspect), as well as external appearance and artistic concept (aesthetic level)” [7]. Thus, artistic and figurative structures in architecture and design develop in close interrelation, complementing one another.

Certain artistic and figurative structures are found across different fields of architecture and design. Each of them manifests its specific characteristics in buildings, clothing, automobiles, advertising, interiors, and printed products. Fields such as graphic design, industrial design, interior design, fashion, and web design contribute to improving the quality of human life in various aspects [8].

The main types of artistic structures can be characterized as follows:

Dynamics and movement. Design elements that express motion are widely used in contemporary architecture. For example, the works of Zaha Hadid clearly demonstrate dynamism through fluid and curved forms. In fashion design, this concept is conveyed through asymmetrical silhouettes and lightweight, flowing fabrics. Brands such as Yohji Yamamoto and Iris van Herpen are known for creating garments with complex forms that evoke a sense of movement. Lyrical delicacy refers to the lightness and subtle elegance visible in architecture and design. In architecture, this is expressed through Art Nouveau (Modern). For example, in the works of Antonio Gaudí, delicate lines and natural forms immediately catch the eye. In clothing design, this is reflected in visually appealing light colors and soft fabrics. Christian Dior’s “New Look” style clearly emphasizes the softness and femininity of women, which serves as a fitting example. In graphic design, this can be seen through various

types of typography, while in interior design, soft wall colors and minimalistic elements illustrate this quality.

Stability and solidity evoke strength, rigidity, and precision in both architecture and design. This can be observed in historic monuments and ancient buildings that have withstood the test of time. In fashion design, it is represented by garments made from sturdy, dense fabrics, such as suits or coats. Brands like Giorgio Armani exemplify this approach.

Harmony with the environment highlights the thoughtful use of natural materials in contemporary architecture and design. In architecture, this is seen in eco-design, where environmentally friendly materials are stylishly incorporated into buildings, even in simple home walls. In clothing design, garments are made from eco-friendly, natural fabrics, emphasizing sustainability and environmental consciousness.

Thus, architecture and design share common artistic and figurative structures. Dynamics expresses energy and movement, lyrical style emphasizes delicacy and aesthetics, static and monumental qualities convey stability and prestige, while environmental harmony focuses on sustainability. This comparative analysis enables a deeper understanding of the patterns of development in architecture and design and helps to predict their future transformations.

Robert Venturi, in his 1966 work, defined architecture as an art form aimed at organizing the living space of humanity [9]. This perspective highlights the profound significance of architectural design and its role in society. The structure and spatial organization of buildings significantly influence human psychology, social interaction, and societal behavior. For example, well-designed open or enclosed spaces can affect work efficiency, emotional well-being, and creativity.

In this context, color psychology also plays a crucial role in architecture and design. It directly influences emotional perception, spatial comfort, and user behavior. When discussing the psychological impact of colors, in exterior design, color contributes to the visual harmony of buildings. In general, the colors of architectural structures in urban environments have a direct effect on people. For example, warm colors create a sense of comfort and evoke feelings of joy, while cool colors convey a sense of reliability, which is why they are often used in government buildings.

In interior design, colors function similarly: bright colors increase energy levels and help

people feel comfortable, which is why they are commonly used in public spaces. In furniture design, color choices depend on the style direction. For instance, natural, pure materials are used to create a sense of coziness. Basic colors such as black and white are typical in contemporary styles.

In clothing, color has an emotional impact. Bright colors often give a person a sense of confidence, directly influencing self-perception and the way one feels.

Black conveys formality and seriousness, making it common in business and classic attire. Red and other saturated colors express boldness and attractiveness, while pastel tones represent softness and lightness, often used in casual and romantic styles. “Traditional Kazakh clothing is not merely decorative but is closely connected with

national customs and traditions, reflecting important cultural and social aspects of life” [10].

In advertising and print media, color plays a key role as an element of marketing strategy. According to Abeldinov (2024), national ornaments and artistic traditions hold particular significance in Kazakh animation, contributing to the preservation and promotion of cultural identity [11]. Red is often used to stimulate quick consumer action, especially in sales promotions. Blue conveys trust and stability, making it common in banking and technology branding. Green symbolizes экологичность and naturalness, and is widely used in eco-friendly products and brands. The application of color psychology across various design fields is illustrated in Figure 2.

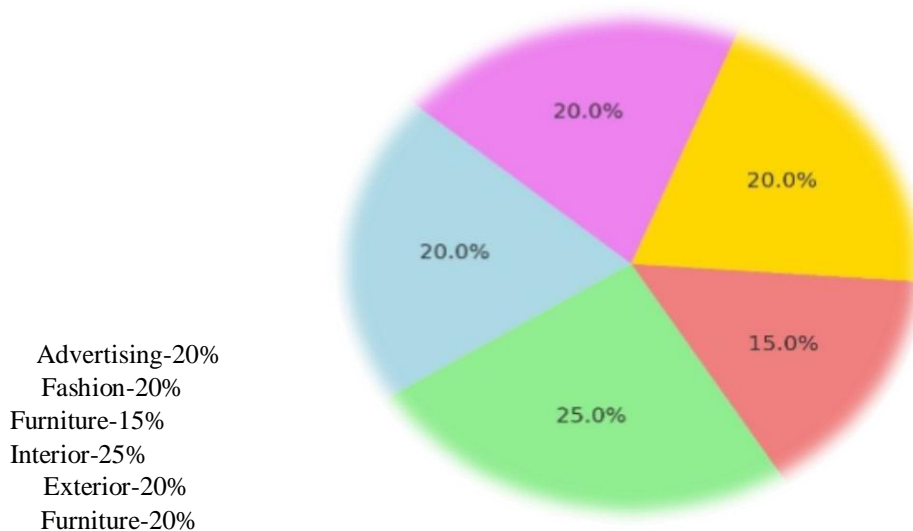

Figure 2. Application of color psychology across different design fields

As shown in the diagram, color psychology plays a crucial role in architecture and design. Each color carries its own meaning, and its correct use can fundamentally influence the perception of a space or product. Therefore, selecting appropriate colors is an essential factor across all areas, from building exteriors to advertising.

“In architectural design, color holds a special place as one of the primary compositional tools for architects. Methods of decorating buildings with color have continuously evolved across different eras and regions. For example, the blue-toned streets of Chefchaouen in Morocco and the brightly colored buildings in Cape Town, South Africa, clearly demonstrate the importance of color in contemporary architecture” [12].

“When creating color harmonies, an important step is to determine the brightness and contrast levels between interacting shades. In such

choices, the volumetric relationships between colors can serve as a key metric” [13].

Overall, the application of color psychology in exteriors, interiors, furniture, clothing, and advertising directly affects human emotional perception and responses to the surrounding environment. Shemel notes: “Interior design is the art of harmonizing the psychological and functional qualities of the environment surrounding a person” [14].

Considering the importance of colors in architecture and design allows for the creation of harmonious spaces, draws consumer attention, and influences behavior. In her research, A.T. Baikonurova examined the cultural significance of colors in interior design in southern Kazakhstan, analyzing color semantics from social, historical, and cultural perspectives and identifying their

influence on traditional interior elements in the region [15].

Conclusion

The results of the conducted research demonstrate that the development of modern architecture and design is closely interconnected with their integration, stylistic coherence, and technological advancements. The identified stylistic features—geometric clarity, functionality, innovative materials, and color psychology—define the key directions of contemporary architectural and design practice.

The comparative analysis of Kazakhstani and international experience revealed that the preservation and reinterpretation of national traditions remain a dominant trend in Kazakhstan, while innovation and technological solutions play a leading role in global practice. In addition, it has been established that artistic and compositional structures, as well as color and design solutions in architecture and design objects, have a direct impact on human emotional perception.

Thus, modern architecture and design are developing as an integrated system combining functionality, aesthetics, and technology, playing a significant role in shaping environments adapted to human needs. The findings of this study contribute to a deeper understanding of current development trends and provide a basis for their effective application in the future.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Әріпбек Д. Тенденции развития архитектуры в современной казахской культуре // Казахский национальный университет имени аль-Фараби. – 2023. – URL: <https://infohub.kz/kz/article/zamanauy-qazaq-madenyetindegi-saulet-onerinin-damu-tendensyyalari.html> (дата обращения: 31.03.2025).
2. Тилеужанова Р.А. Материальная культура и история дизайна. – Актөбе, 2016.
3. Фадеева М., Душкина Н., Ефимов В. Баухаус и конструктивизм: Блеск и нищета Москвы и Тель-Авива. Материалы круглого стола по сохранению архитектурного наследия. – М.: Эшколот, 2012. – 32 с.
4. Адил А., Сейтахметова Н. Влияние дизайна и монументальной живописи на современную казахстанскую архитектуру // Вестник НАН РК. – 2020. – №5. – С. 288–293.
5. Сокольников Н.М., Сокольников Е.В. История дизайна: учебник для студентов среднего профессионального образования. – М.: Академия, 2016. – 240 с.
6. Wagner P. Fashion Design: Harmony of Ecology and Style. – Berlin: Fashion Future Publications, 2020. – 300 p.
7. Бирюкова Н.В. История архитектуры. – Алматы, 2014.

8. Hart M. Graphic Design: Theory and Practice. – New York: Design Press, 2018. – 350 p.

9. Вентури Р. Архитектура как искусство организации жизни человека и общества. – London: Architectural Press, 1966.

10. Бектаева Д.Н. Связь казахской национальной одежды с традициями // В кн.: Национальные ценности в диалоге цивилизаций / под ред. М.М. Ж. Муталипова. – Алматы: КазНПУ им. Абая, 2024. – 219 с.

11. Абельдинов А.К. Перспективы развития профессиональной казахской анимационной школы в мировом контексте: PhD диссертация. – Алматы: Казахская национальная академия искусств им. Т. Жургенова, 2024. – URL: <https://kaznai.kz/wp-content/uploads/2024/11/Абельдинов-А.К.-диссертация.pdf>

12. Усов Я.Ю. Факторы, влияющие на формирование архитектурных решений биоклиматических жилых зданий // Устойчивая архитектура: настоящее и будущее. Материалы международного симпозиума (17–18 ноября 2011 г.). – М.: МАРХИ, 2011.

13. Нурмаганбетов М.Т. Цвет в архитектуре и архитектурном проектировании // Материалы международной научной конференции «Государственные символы и архитектура нации», посвящённой 30-летию государственных символов Республики Казахстан. – Нур-Султан, 2022. – С. 215–219.

14. Shemel J. Interior Design: The Art of Space Organization. – Paris: Interiors Journal, 2017. – 280 p.

15. Байконырова А.Т. Семантика цвета в интерьерах Южного Казахстана. – Алматы: Научно-исследовательский институт Казахстана, 2023.

REFERENCES

1. Aripbek D. Tendentsii razvitiya arkhitektury v sovremennoi kazakhskoi kul'ture [Trends in the Development of Architecture in Modern Kazakh Culture] // Kazakh National University named after Al-Farabi. – 2023. – Available at: <https://infohub.kz/kz/article/zamanauy-qazaq-madenyetindegi-saulet-onerinin-damu-tendensyyalari.html> (accessed: 31.03.2025). (in Russian)
2. Tileuzhanova R. A. Material'naya kul'tura i istoriya dizaina [Material Culture and History of Design]. – Aktobe, 2016. (in Russian)
3. Fadeeva M., Dushkina N., Efimov V. Bauhaus i konstruktivizm: Blesk i nishcheta Moskvu i Tel-Aviva [Bauhaus and Constructivism: Splendor and Poverty of Moscow and Tel Aviv]. – Moscow: Eshkolot, 2012. – 32 p. (in Russian)
4. Adil A., Seitakhmetova N. Vliyanie dizaina i monumental'noi zhivopisi na sovremennuyu kazakhstanskuyu arkhitekturu [Influence of Design and Monumental Painting on Modern Kazakhstani Architecture] // Vestnik NAN RK. – 2020. – No. 5. – P. 288–293. (in Russian)

5. Sokol'nikova N. M., Sokol'nikova E. V. Istoriya dizaina [History of Design]: uchebnik. – Moscow: Akademiya, 2016. – 240 p. (in Russian)

6. Wagner P. Fashion Design: Harmony of Ecology and Style. – Berlin: Fashion Future Publications, 2020. – 300 p.

7. Biryukova N. V. Istoriya arkhitektury [History of Architecture]. – Almaty, 2014. (in Russian)

8. Hart M. Graphic Design: Theory and Practice. – New York: Design Press, 2018. – 350 p.

9. Venturi R. Arkhitektura kak iskusstvo organizatsii zhizni cheloveka i obshchestva [Architecture as the Art of Organizing Human and Social Life]. – London: Architectural Press, 1966. (in Russian)

10. Bektaeva D. N. Svyaz' kazakhskoi natsional'noi odezhdy s traditsiyami [Connection of Kazakh National Clothing with Traditions] // In: Natsional'nye tsennosti v dialoge tsivilizatsii. – Almaty: KazNPU named after Abai, 2024. – 219 p. (in Russian)

11. Abeldinov A. K. Perspektivy razvitiya professional'noi kazakhskoi animatsionnoi shkoly v mirovom kontekste [Prospects for the Development of

the Professional Kazakh Animation School in the Global Context]: PhD thesis. – Almaty, 2024. – Available at: <https://kaznai.kz/wp-content/uploads/2024/11/Абельдинов-А.К.-диссертация.pdf> (in Russian)

12. Usov Ya. Yu. Faktory, vliyayushchie na formirovanie arkhitekturnykh reshenii bioklimaticheskikh zhilykh zdaniy [Factors Influencing the Formation of Architectural Solutions of Bioclimatic Residential Buildings] // Sustainable Architecture: Present and Future. – Moscow: MARCHI, 2011. (in Russian)

13. Nurmaganbetov M. T. Tsvet v arkhitekture i arkhitekturnom proektirovanii [Color in Architecture and Architectural Design] // Proceedings of the International Scientific Conference. – Nur-Sultan, 2022. – P. 215–219. (in Russian)

14. Shemel J. Interior Design: The Art of Space Organization. – Paris: Interiors Journal, 2017. – 280 p.

15. Baikonurova A. T. Semantika tsveta v inter'erakh Yuzhnogo Kazakhstana [Semantics of Color in Interiors of Southern Kazakhstan]. – Almaty, 2023. (in Russian)

THE FORMATION OF FIGURATIVE THINKING IN DESIGN STUDENTS THROUGH MINIMALISM AND OP ART

B.D. AITKULOVA* , Y. TOLEPBAY

(Almaty Technological University, Republic of Kazakhstan, 050012, Almaty, Tole bi Street, 100)

Corresponding author's e-mail: balnur.doszhankyzy@mail.ru*

The article examines the impact of minimalist and op-art artistic strategies on the formation of professional, figurative, and associative thinking in design students. The relevance of the study is determined by the necessity in design education to transition from reproductive nature-copying to a project-based way of thinking through the conscious interpretation of form and space. The research is based on the analysis of final educational compositions on the theme «Man and Space». The methodological framework of the work consists of a comprehensive approach, including formal-compositional, structural-semantic, and comparative analysis of student sketches, as well as participant observation of the design process. The author regards educational activity as a cognitive experiment where stylistic constraints serve as a pedagogical tool. As a result of the study, it was established that working within the aesthetics of minimalism trains students in form reduction and the identification of semantic dominance through the relationship between silhouette and «void». In turn, the use of op-art techniques (rhythmic repetitions, optical illusions, and color contrasts) transforms the perception of space from a neutral background into an active, dynamic environment. It was revealed that the combination of these directions contributes to a departure from linear perspective in favor of a subjective, deformed, and symbolic interpretation of the image. The human figure in such compositions ceases to be a realistic object and becomes a generalized sign. It is concluded that such practice develops non-linear, associative, and project-based thinking in future designers, allowing them to create complex visual metaphors. The practical significance of the work lies in the possibility of implementing these methods into the curricula of the artistic-design cycle to develop visual literacy and the creative potential of students.

Keywords: minimalism, op art, design education, figurative thinking, composition, visual perception, project thinking.

ФОРМИРОВАНИЕ ОБРАЗНОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ДИЗАЙНЕРОВ СРЕДСТВАМИ МИНИМАЛИЗМА И ОП-АРТА

Б.Д. АЙТКУЛОВА*, Е.Т. ТОЛЕПБАЙ

(Алматинский технологический университет, Республика Казахстан,
050012, г. Алматы, ул. Толе би, 100)

Электронная почта автора-корреспондента: balnur.doszhankyzy@mail.ru*

В статье исследуется влияние художественных стратегий минимализма и оп-арта на процесс формирования профессионального, образного и ассоциативного мышления студентов-дизайнеров. Актуальность работы обусловлена необходимостью перехода в дизайнерском образовании от репродуктивного копирования натуры к проектному способу мышления через осознанную интерпретацию формы и пространства. Исследование базируется на анализе итоговых учебных работ по композиции на тему «Человек и пространство». Методологическую основу работы составил комплексный подход, включающий формально-композиционный, структурно-семантический и сравнительный анализ студенческих эскизов, а также включенное наблюдение за процессом проектирования. Автор рассматривает учебную деятельность как когнитивный эксперимент, где стилистические ограничения выступают педагогическим инструментом. В результате исследования установлено, что работа в эстетике минимализма приучает студентов к редукции формы и выявлению смысловой доминанты через соотношение силуэта и «пустоты». В свою очередь, использование приемов оп-арта (ритмических повторов, оптических иллюзий и цветовых контрастов) трансформирует восприятие пространства из нейтрального фона в активную, динамическую среду. Выявлено, что сочетание этих направлений способствует отходу от прямолинейной перспективы в пользу субъективной, деформированной и символической трактовки образа. Фигура человека в таких композициях перестает быть реалистичным объектом и становится обобщенным знаком. Сделан вывод, что подобная практика развивает у будущих

дизайнеров нелинейное, ассоциативное и проектное мышление, позволяя им создавать сложные визуальные метафоры. Практическая значимость работы заключается в возможности внедрения данных методик в учебные программы художественно-проектного цикла для развития визуальной грамотности и творческого потенциала обучающихся.

Ключевые слова: минимализм, оп-арт, дизайн-образование, образное мышление, композиция, визуальное восприятие, проектное мышление.

МИНИМАЛИЗМ МЕН ОП-АРТ ҚҰРАЛДАРЫ АРҚЫЛЫ ДИЗАЙН МАМАНДЫҒЫ СТУДЕНТТЕРІНІҢ БЕЙНЕЛІК ОЙЛАУЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Б.Д. АЙТҚҰЛОВА, Е.Т. ТӨЛЕПБАЙ*

(Алматы технологиялық университеті, Қазақстан Республикасы,
050012, Алматы қ., Төле би көшесі, 100)

Автор-корреспонденттің электрондық поштасы: balnur.doszhanqyzy@mail.ru*

Мақалада минимализм және оп-арттың көркемдік стратегияларының дизайн мамандығы студенттерінің кәсіби, бейнелік және ассоциативтік ойлауын қалыптастыруға әсері зерттеледі. Жұмыстың өзектілігі дизайн-білім беруде натураны репродуктивті көшіруден форма мен кеңістікті саналы түрде интерпретациялау арқылы жобалық ойлау тәсіліне көшу қажеттілігімен негізделген. Зерттеу «Адам және кеңістік» тақырыбындағы қорытынды оқу композицияларын талдауға негізделген. Зерттеудің әдістемелік негізін студенттік эскиздерді формальды-композициялық, құрылымдық-семантикалық және салыстырмалы талдауды, сондай-ақ жобалау процесін бақылауды қамтитын кешенді тәсіл құрады. Автор оқу іс-әрекетін стилистикалық шектеулер педагогикалық құрал ретінде қызмет ететін когнитивті эксперимент ретінде қарастырады. Зерттеу нәтижесінде минимализм эстетикасында жұмыс істеу студенттерді форманы редуциялауға және силуэт пен «бостық» арақатынасы арқылы мағыналық доминантаны анықтауға үйрететіні анықталды. Өз кезегінде, оп-арт әдістерін (ырғақты қайталаулар, оптикалық иллюзиялар және түстік контрастар) пайдалану кеңістікті бейтарап фоннан белсенді, динамикалық ортаға айналдырады. Осы бағыттардың ұштасуы бейнені субъективті, деформацияланған және символикалық тұрғыдан түсіндіру пайдасына тікелей перспективадан бас тартуға ықпал ететіні анықталды. Мұндай композициялардағы адам бейнесі шынайы объект болудан қалып, жалпыланған белгіге айналады. Мұндай тәжірибе болашақ дизайнерлерде сызықтық емес, ассоциативті және жобалық ойлауды дамытып, күрделі визуалды метафоралар жасауға мүмкіндік береді деген қорытынды жасалды. Жұмыстың практикалық маңыздылығы студенттердің визуалды сауаттылығы мен шығармашылық әлеуетін дамыту үшін осы әдістемелерді көркемдік-жобалау циклінің оқу бағдарламаларына енгізу мүмкіндігінде жатыр.

Негізгі сөздер: минимализм, оп-арт, дизайн білімі, бейнелі ойлау, композиция, визуалды қабылдау, жобалық ойлау.

Introduction

The formation of professional thinking in future designers is associated not only with the acquisition of graphic skills but also with the development of the ability to analyze visual information, identify structural relationships, and consciously construct artistic images. In educational practice, this process is reflected in the gradual transition of students from copying and producing “accurate representations” to a project-oriented mode of work - through the interpretation of form, generalization, and the creation of compositional logic [1].

An important stage of training is the systematic introduction of students to artistic movements and stylistic systems, their visual languages, and expressive

means. Analytical work with styles - observation, analysis of examples, and discussion of design solutions - helps students expand their visual experience and develop their own strategies of artistic thinking, which is particularly relevant in educational assignments focused on composition and spatial interpretation [2].

Minimalism, as an aesthetic of reduction and visual economy, may be considered a pedagogically productive framework. The limitation of expressive means (form, color, and the number of elements) enhances attention to compositional structure, scale relationships, and the role of “emptiness” as an active component of the image. Studies in graphic and contemporary design emphasize the applicability of

minimalism as a strategy for enhancing semantic clarity and reducing visual overload, which is especially important in an educational environment where students learn to identify essential elements [3].

Op art, by contrast, foregrounds the processes of perception. Rhythmic and contrasting structures generate optical illusions, creating effects of movement and spatial instability. In educational composition, this approach is valuable because students begin to think not in terms of objects themselves, but in terms of the visual field, attention management, and perceptual effects, where space functions as an active and influential environment [4].

This article examines educational compositions created after a stage of studying various artistic movements and completing a series of analytical and practical assignments. Final works on the theme “*Human and Space*,” executed in the aesthetics of minimalism and op art, are interpreted as manifestations of students’ developed visual experience and as indicators of the formation of figurative, associative, and non-linear thinking.

The aim of the study is to identify how the expressive means of minimalism and op art contribute to changes in students’ spatial thinking and visual interpretation in the context of design education [5].

Research materials and methods

The research material consisted of final compositional works created by design students after completing a stage of studying various artistic movements and carrying out a series of analytical and practical assignments. During the learning process, students consistently mastered the expressive means of different stylistic systems, analyzed examples of artworks, and experimented with visual structures. The final compositions on the theme “*Human and Space*” were considered as the result of the integration of theoretical knowledge and practical experience, which corresponds to contemporary concepts of the gradual formation of project-oriented thinking in design education.

The methodological basis of the study is grounded in approaches of art-pedagogical analysis, within which student works are interpreted as visual products reflecting the characteristics of learners’ thinking and perception. Such an approach is widely used in research on art pedagogy and design education, where the analysis of visual artifacts is emphasized as an effective means of identifying students’ cognitive and creative strategies [6].

The following research methods were applied:

- Formal-compositional analysis, aimed at identifying the principles of image organization (dominance, rhythm, contrast, balance, proportions, and scale relationships);

- structural-semantic analysis, which made it possible to interpret the human figure as the semantic center of the composition and to reveal the nature of interaction between figure and spatial environment;

- Comparative analysis of works created with reference to the principles of minimalism and op art;

- Observation of the design process, including the documentation of stages in the search for visual solutions and the transformation of initial concepts.

The use of formal-compositional analysis is determined by its widespread application in art-pedagogical research, where a work of art is considered as a system of interrelated elements. This method makes it possible to identify patterns in the organization of visual form and to interpret composition as a reflection of the author’s spatial thinking [8]. Its application allowed student works to be considered not only as aesthetic objects but also as visual models of thinking.

Structural-semantic analysis is based on the understanding of a visual image as a carrier of meanings and sign relations. Research in visual communication emphasizes that composition functions as a system of visual signs in which the human figure may acquire a symbolic character and act as the semantic center of spatial organization [9]. Within the framework of this study, the human figure was interpreted as a generalized sign structuring the spatial composition and guiding its interpretation.

The comparative analysis of works oriented toward minimalism and op art made it possible to identify differences in students’ strategies of spatial thinking. Minimalist solutions were considered as manifestations of tendencies toward form reduction and visual economy, whereas compositions influenced by op art were interpreted as experiments with visual perception and the illusory transformation of space. Such an approach corresponds to studies that emphasize the importance of stylistic constraints as a tool for developing students’ visual thinking and design skills [10].

Observation of the design process was used as an additional empirical method. Pedagogical research indicates that analyzing the stages of artistic activity - idea generation, selection of expressive means, and revision of the concept - makes it possible to identify the characteristics of students’ figurative and associative thinking [11]. This allowed the final compositions to be considered not as isolated products but as outcomes of a sequential educational and creative process.

Thus, the combination of formal-compositional, structural-semantic, and comparative analysis, together with observation of the design process, ensured the comprehensive nature of the

research methodology. This approach made it possible to interpret student works as visual representations of spatial thinking and as reflections of the influence of studied artistic movements on the development of figurative and associative thinking in the context of design education [12].

As empirical material, the study used final compositional works created by students within the course “*Design Basics*”. Examples of works illustrating the characteristics of students’ spatial and figurative thinking are presented in the section “*Results and Discussion*” (Figure 1).

This methodological framework made it possible to analyze student compositions not only as artistic works but also as indicators of the development of spatial and visual thinking. The results of this analysis are presented and discussed in the following section.

Results and discussion

The analysis of final student compositions on

the theme “*Human and Space*” demonstrated that the use of expressive means characteristic of minimalism and op art leads to changes in conventional strategies of spatial representation. In most works, space ceases to function as a neutral background and acquires the status of an active visual field influencing the perception of the human figure. Such a shift corresponds to contemporary interpretations of visual thinking as a process of constructing visual experience rather than merely reproducing objective reality [13].

Within the framework of the educational assignment, a comparative composition method was applied, in which students were asked to interpret the same theme within different stylistic systems. This approach makes it possible to consider the results not only as educational exercises but also as observations of the formation of students’ visual and spatial thinking. Examples of comparative student works are presented in Figure 1.

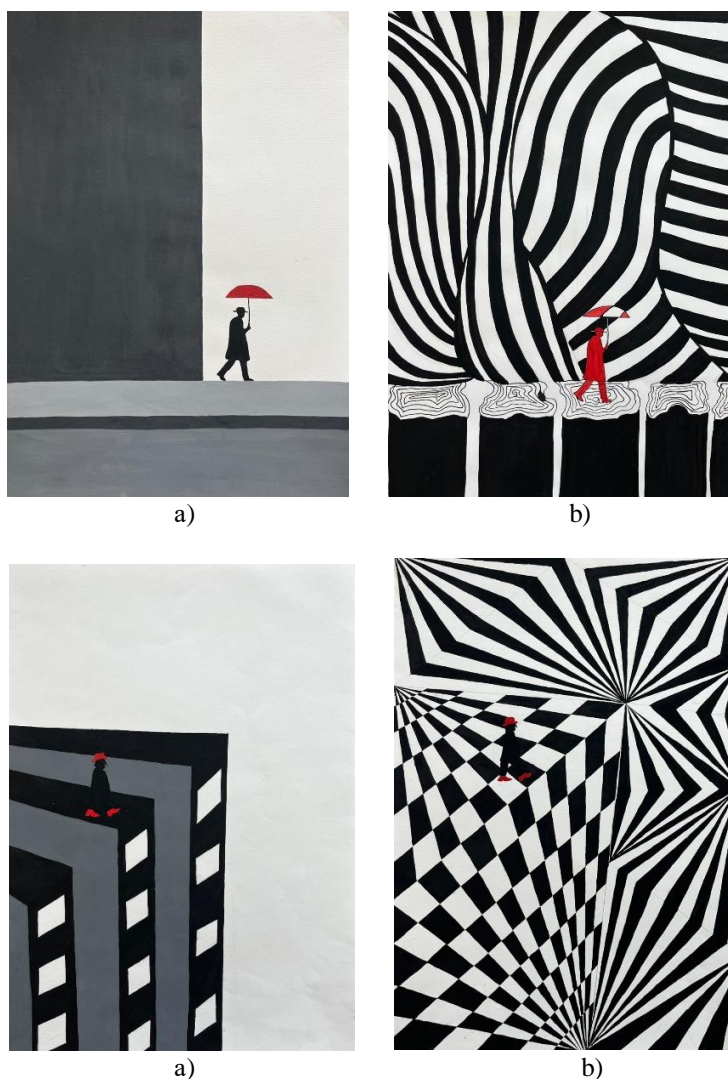

Figure 1. Compositions on the theme “*Human and Space*”: (a) work executed in the style of minimalism; (b) work executed in the style of op art (student works completed within the course “*Design Basics*”).

Minimalism: Reduction of Form and Symbolization of Space

In compositions oriented toward minimalism, a clear tendency can be observed toward reducing the number of pictorial elements and enlarging planar forms. Space is interpreted as a system of contrasting zones in which the human figure functions as a semantic marker. By abandoning a detailed environment, attention is concentrated on the relationships between scale, silhouette, and emptiness. Studies on minimalism emphasize that the reduction of form facilitates the identification of structural relationships and enhances the semantic load of the visual image [14].

The results obtained confirm this assumption: in minimalist compositions, the human figure is perceived not as a specific character but as a generalized sign of presence in space. This indicates the development of students' ability to abstract and to shift from representational depiction to the symbolic interpretation of the environment.

Op Art: Illusory Transformation of Space

Compositions created with reference to the principles of op art are characterized by the active use of rhythm, contrast, and geometric repetition. In such works, space acquires an illusory character: effects of movement, vibration, or depth emerge that are not related to traditional linear perspective. Studies devoted to op art note that such visual structures influence the mechanisms of visual perception and produce a sense of instability in the spatial environment [15].

The analysis of student works showed that the human figure, under conditions of optical deformation of space, acquires particular expressiveness: its static character contrasts with the dynamic background. This contrast produces a sense of tension between subject and environment, thereby intensifying both the emotional and semantic perception of the composition. Such effects correspond to experimental findings concerning the influence of contrasting and rhythmic structures on the perception of depth and movement.

Nonlinearity and Associativity of Visual Thinking

A common result observed in both groups of works is the rejection of linear perspective and the transition toward a subjective interpretation of space. This is manifested in the disruption of conventional scale relationships, the deformation of architectural forms, and the use of abstract graphic structures. Such techniques may be

interpreted as indicators of the development of nonlinear and associative thinking, in which space is understood not as a physical environment but as a visual construct.

Pedagogical research emphasizes that the development of associative thinking is closely connected with engaging students in artistic experimentation and in the analysis of expressive means characteristic of different stylistic systems. The results obtained confirm this position: mastering the principles of minimalism and op art contributes to expanding the range of visual solutions and to developing the ability to produce alternative interpretations of the same theme.

Pedagogical Interpretation of the Results

From the perspective of the educational process, the identified characteristics may be interpreted as indicators of a transition from reproductive to productive and project-oriented thinking. Students do not reproduce ready-made schemes of spatial representation but instead construct their own visual models of interaction between the human figure and the environment. This corresponds to contemporary approaches in design education, where emphasis is placed on the development of visual thinking and experimental skills [16].

Thus, minimalism and op art in educational composition function not only as stylistic references but also as instruments for transforming strategies of spatial thinking. Minimalism activates processes of generalization and semantic concentration, whereas op art stimulates the exploration of visual perception and illusory effects. Together, these artistic directions create conditions conducive to the development of figurative and associative thinking in design students.

Conclusion

The conducted study has shown that the use of the principles of minimalism and op art in educational compositions on the theme "*Human and Space*" contributes to the development of figurative and associative thinking in design students. Mastering these artistic movements leads students to move away from the literal reproduction of spatial environments toward their subjective, conventional, and symbolic interpretation, which corresponds to contemporary conceptions of visual thinking as an active process of image construction.

In educational practice, minimalism proves to be an effective tool for the reduction of form and the concentration of attention on structural relationships between compositional elements.

Working with a limited set of expressive means promotes the development of skills of selection and generalization, as well as the ability to identify the semantic dominant of an image. Pedagogical studies emphasize that such practices foster students' capacity to work with visual economy and increase the awareness of artistic decision-making.

Op art, in contrast, activates the exploratory aspect of students' artistic activity through the inclusion of optical illusions and unstable spatial structures. Experimentation with rhythm, contrast, and geometric modules shifts students' attention from representational depiction toward the analysis of visual perception and the effects of visual impact. This allows op art to be considered an effective means of developing sensitivity to visual processes and of forming an understanding of space as a dynamic and changeable system.

The obtained results confirm the pedagogical relevance of incorporating assignments oriented toward minimalism and op art into the structure of courses within the artistic and design curriculum. Such tasks facilitate the transition from reproductive forms of activity to productive and project-oriented strategies and support the development of nonlinear and associative thinking. In this context, artistic movements may be regarded not only as objects of study but also as methodological resources aimed at the formation of professional competencies in future designers.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the obtained findings in the development of educational assignments related to composition and visual thinking. The presented results may be taken into account in the design of educational programs aimed at developing abstract thinking, experimentation with visual structures, and the conscious interpretation of spatial environments. Further research may be directed toward expanding the empirical base and comparing different stylistic approaches in the context of the formation of students' visual and project-oriented thinking.

REFERENCES

1. Оразбаева, К.О. (2024). Формирование навыков дизайн-мышления в образовательном процессе. – URL: <https://bulletin-pedagogical.ablaidkhan.kz/index.php/j1/article/view/1536>
2. Киизбаева, Ж.Е. (2025). Дизайн-мышление: обзор потребностей в образовании. – URL: <https://vest-nik.kaztbu.edu.kz/index.php/kazutb/article/view/794/412>
3. Долматова, А.А. (2025). Минимализм и простота как парадигмы современного дизайна. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/minimalizm-i-pros-tota-kak-paradigmy-sovremennogo-dizayna>
4. Калимова, Е.В. Оп-арт и оптические иллюзии в искусстве. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/op-art-i-opticheskie-illyuzii-v-iskusstve/pdf>
5. Аманбайқызы, Р. (2025). Развитие креативного мышления как основа дизайн-мышления. – URL: <https://bulletin-pedagogic-sc.kaznu.kz/index.php/1-ped/article/view/2556>
6. Rolling, J.H., Jr. (2005). The arts and the creation of mind. *Journal of Curriculum Studies*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/273045130_The_arts_and_the_creation_of_mind
7. Rose, G. (2016). *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials*. London: SAGE. https://www.academia.edu/121774591/Gillian_Rose_Visual_methodologies_An_introduction_to_researching_with_visual_materials
8. Филимонюк, Л.А., Коновал, А.Р. (2023). Методы обучения композиции в формировании эстетической культуры студентов художественно-педагогических специальностей. *Russian Journal of Education and Psychology*. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metody-obucheniya-kompozitsii-v-formirovanii-esteticheskoy-kultury-studentov-hudozhestvenno-pedagogicheskikh-spetsialnostey>
9. Шевченко, В.Е. (2013). Теоретические основы визуальной коммуникации. *Научные ведомости Белгородского государственного университета*.
10. Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. (2007). *Studio Thinking: The Real Benefits of Visual Arts Education*. Teachers College Press. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/285783060>
11. Загвязинский, В.И., Атаханов, Р. (2010). *Методология и методы психолого-педагогического исследования*. Москва: Академия. – URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=20147033>
12. Григорьев, А.Д. (2007). Формирование проектного мышления студентов-дизайнеров в процессе профессиональной подготовки как педагогическая проблема. *Сибирский педагогический журнал*. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-proektnogo-myshleniya-studentov-dizaynerov-v-protsesse-professionalnoy-podgotovki-kak-pedagogicheskaya-problema>
13. Kosslyn, S.M. (1994). *Image and Brain: The Resolution of the Imagery Debate*. MIT Press. Available at: <https://mitpress.mit.edu/9780262610987/image-and-brain/>
14. Васильева, Е.В. (2022). Мода и минимализм: идеология, структура и форма. *Terra Artis. Искусство и дизайн*, (3), 12–27.
15. Di Cicco, F. (2022). The Legacy of Willem Beurs – Bridging the Gap between Art and Material Perception. *Art & Perception*. Available at: <https://www.academia.edu/79292294>

16. Bystryantseva, N.V. (2020). Development of visual thinking of students specialising in design. *Language and Education Journal*. Available at: <https://1-e-journal.com/upload/iblock/319/3195b06254c1caef81eb3b620f927e70.pdf>

REFERENCES

1. Orazbaeva, K.O. (2024). Formirovanie navykov dizain-myshleniya v obrazovatel'nom protsesse [Formation of design thinking skills in the educational process]. Available at: <https://bulletin-pedagogical.ablaikhan.kz/index.php/j1/article/view/1536>
2. Kiizbaeva, Zh.E. (2025). Dizain-myshlenie: obzor potrebnosti v obrazovanii [Design thinking: A review of educational needs]. Available at: <https://vestnik.kaztbu.edu.kz/index.php/kazutb/article/view/794/412>
3. Dolmatova, A.A. (2025). Minimalizm i prostota kak paradigmy sovremennogo dizaina [Minimalism and simplicity as paradigms of contemporary design]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/minimalizm-i-prostota-kak-paradigmy-sovremennogo-dizayna>
4. Kalimova, E.V. Op-art i opticheskie illyuzii v iskusstve [Op art and optical illusions in art]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/op-art-i-opticheskie-illyuzii-v-iskusstve/pdf>
5. Amanbaikyzy, R. (2025). Razvitie kreativnogo myshleniya kak osnova dizain-myshleniya [The development of creative thinking as a basis of design thinking]. Available at: <https://bulletin-pedagogic-sc.kaznu.kz/index.php/1-ped/article/view/2556>
6. Rolling, J.H., Jr. (2005). The arts and the creation of mind. *Journal of Curriculum Studies*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/273045130_The_arts_and_the_creation_of_mind
7. Rose, G. (2016). *Visual Methodologies: An Introduction to Researching with Visual Materials*. London: SAGE. Available at: https://www.academia.edu/121774591/Gillian_Rose_Visual_methodologies_An_introduction_to_researching_with_visual_materials
8. Filimonyuk, L.A., & Konoval, A.R. (2023). Metody obucheniya kompozitsii v formirovanii esteticheskoi kultury studentov khudozhestvenno-pedagogicheskikh spetsialnostei [Methods of teaching composition in the formation of aesthetic culture of students of art and pedagogical specialties]. *Russian Journal of Education and Psychology*. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/metody-obucheniya-kom-pozitsii-v-formirovanii-esteticheskoy-kultury-studentov-hudozhestvenno-pedagogicheskikh-spetsialnostey>
9. Shevchenko, V.E. (2013). Teoreticheskie osnovy vizualnoi kommunikatsii [Theoretical foundations of visual communication]. *Nauchnye vedomosti Belgorod-skogo gosudarstvennogo universiteta*.
10. Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. (2007). *Studio Thinking: The Real Benefits of Visual Arts Education*. Teachers College Press. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/285783060>
11. Zagvyazinskii, V.I., & Atakhanov, R. (2010). Metodologiya i metody psikhologo-pedagogicheskogo issledovaniya [Methodology and methods of psychological and pedagogical research]. Moscow: Akademiya. Available at: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=20147033>
12. Grigoriev, A.D. (2007). Formirovanie proektnogo myshleniya studentov-dizainerov v protsesse professionalnoi podgotovki kak pedagogicheskaya problema [Formation of project thinking of design students in professional training as a pedagogical problem]. *Sibirskii pedagogicheskii zhurnal*. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-proektnogo-myshleniya-studentov-dizainerov-v-protsesse-professionalnoy-podgotovki-kak-pedagogicheskaya-problema>
13. Kosslyn, S.M. (1994). *Image and Brain: The Resolution of the Imagery Debate*. MIT Press. Available at: <https://mitpress.mit.edu/9780262610987/image-and-brain/>
14. Vasileva, E.V. (2022). Moda i minimalizm: ideologiya, struktura i forma [Fashion and minimalism: ideology, structure, and form]. *Terra Artis. Iskustvo i dizain*, (3), 12–27.
15. Di Cicco, F. (2022). The Legacy of Willem Beurs – Bridging the Gap between Art and Material Perception. *Art & Perception*. Available at: <https://www.academia.edu/79292294>
16. Bystryantseva, N.V. (2020). Development of visual thinking of students specialising in design. *Language and Education Journal*. Available at: <https://1-e-journal.com/upload/iblock/319/3195b06254c1caef81eb3b620f927e70.pdf>

МАЗМҰНЫ

ATU Design Science. 2026. №1.

А.К. Абдикаева, А.С. Абишова, Н.Қ. Қуанышова
Аралас фактуралы материалдарды қолдана отырып қыздарға арналған кәжуал стильдегі киім топтамасын жобалау..... 5

Н.Д. Молдосанова
"Өркендеу" әйелдер аксессуарларының коллекциясына терме техникасын қолдану..... 13

А.Т. Сейтпахиева, Д.А. Жақипбекова
«Милитари» стиліндегі әйелдер костюмінің дизайн-жобасын әзірлеу..... 18

А.К. Мұқатай
Заманауи сәулет пен дизайн түрлерінің жалпы стилистикалық сипаттамаларының ерекшеліктері..... 24

Б.Д. Айтқұлова, Е.Т. Төлепбай
Минимализм мен оп-арт құралдары арқылы дизайн мамандығы студенттерінің бейнелік ойлауын қалыптастыру..... 32

СОДЕРЖАНИЕ

ATU Design Science. 2026. №1.

А.К. Абдикаева, А.С. Абишова, Н.К. Қуанышова
Проектирование коллекции одежды в стиле кәжуал для девушек с использованием материалов различной фактуры..... 5

Н.Д. Молдосанова
Применение техники «терме» в женских аксессуарах коллекции «Процветание»..... 13

А.Т. Сейтпахиева, Д.А. Жақипбекова
Разработка дизайн-проекта женского костюма в стиле «милитари»..... 18

А.К. Мукатай
Особенности общих стилистических характеристик современной архитектуры и видов дизайна..... 24

Б.Д. Айтқұлова, Е.Т. Төлепбай
Формирование образного мышления студентов-дизайнеров средствами минимализма и оп-арта..... 32

CONTENTS

ATU Design Science. 2026. №1.

<i>A.K. Abdikayeva, A.S. Abishova, N.K. Kuanyshova</i> Designing a casual-style clothing collection for girls using various textured materials.....	5
<i>N.D. Moldosanova</i> Application of the therme technique in women's accessories, the Prosperity collection.....	13
<i>A.T. Seitpakhiyeva, D.A. Zhakipbekova</i> Development of a design project for a «military-style» women's suit.....	18
<i>A.K. Mukatay</i> Features of the general stylistic characteristics of modern architecture and types of design.....	24
<i>B.D. Aitkulova, Y. Tolepbay</i> The formation of figurative thinking in design students through minimalism and op art.....	32

Сдано в набор 30.03.2026. Подписано в печать 13.04.2026
Формат 60x84 1/18. Бумага офсетная. Печать RISO.
Объем 2,4 у.п.л. Тираж 50 экз. Заказ № 536

Отпечатано в Редакционно - издательском отделе АТУ
050012, г. Алматы, ул. Толе би, 100